

Suomi ja Ranska koulutusviennin pelikentällä: Kansainvälistymisstrategioiden vertaileva tutkimus

Kasvatustieteen
sivuainetutkielma

Laatija(t):
Matias Saviaro

18.11.2025
Turku

Sivuaineen tutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kasvatustiede, sivuaineopinnot

Tekijä(t): Matias Saviaro

Otsikko: Suomi ja Ranska koulutusviennin pelikentällä

Ohjaaja(t): Yliopistonlehtori Annukka Jauhiainen

Sivumäärä: 59 sivua

Päivämäärä: 18.11.2025

Tämän tutkielman tavoitteena oli vertailla Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategioita ja koulutusviennin muotoja. Tarkoituksena oli selvittää, miten maiden poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset lähtökohdat muovaavat niiden tapaa lähestyä kansainvälistymistä. Tutkielma pyrki samalla laajentamaan ymmärrystä siitä, miten globalisaatio ja kansallinen koulutuspolitiikka kietoutuvat yhteen ja millaisia arvoja ja tavoitteita koulutusviennin taustalla vaikuttaa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena vertailevana analyysinä, jossa hyödynnettiin valtionhallinnon strategisia asiakirjoja, ohjelmia ja politiikkalinjauksia. Aineisto analysoitiin teemoittain ja suhteutettiin teoreettiseen viitekehykseen, joka koostui globalisaation, uusliberalismin ja globalisaation käsitteistä.

Tulosten perusteella Suomen malli rakentui markkinaehtoiselle kilpailukykypolitiikalle, jossa koulutus nähdään vientituotteena ja taloudellisen kasvun välineenä. Ranskan lähestymistapa puolestaan perustui kulttuuridiplomatian ja frankofonisen yhteistyön perinteeseen, jossa koulutus toimii osana valtiollista sivistys- ja identiteettipolitiikkaa. Molemmat maat pyrkivät vahvistamaan kansallista näkyvyyttään globaalissa koulutus kentässä, mutta eri tavoin: Suomi painotti taloudellista vaikuttavuutta, Ranska kulttuurista jatkuvuutta ja kielellistä yhteisöllisyyttä.

Tutkimusaineisto koostui Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategioista ja niihin liittyvistä ohjelma-asiakirjoista, jotka valittiin niiden ajankohtaisuuden ja poliittisen merkityksen perusteella. Johtopäätöksissä todettiin, että kansainvälistyminen on aktiivinen ja arvopohjainen prosessi, joka heijastaa kansallisia traditioita ja poliittisia valintoja. Suomen ja Ranskan strategiat osoittavat, että koulutus toimii paitsi taloudellisen ja kulttuurisen vaikutusvallan välineenä myös osana laajempaa yhteiskunnallista ja poliittista itseymmärrystä.

Avainsanat: korkeakoulutus, kansainvälistyminen, koulutusvienti, globalisaatio, koulutuspolitiikka

SISÄLTÖ

1	Johdanto	5
2	Teoreettinen viitekehys	7
2.1	Koulutusvienti ja kansainvälistyminen käsitteinä	7
2.2	Globalisaatio, uusliberalismi ja koulutuspolitiikka.....	9
2.3	Ylikansallinen ohjaus ja politiikan siirrot	12
2.4	Koulutusviennin kriittinen tarkastelu.....	14
3	Kansalliset strategiat korkeakoulutuksen kansainvälistymisessä	16
3.1	Suomi: Education Finland ja korkeakoulustrategia	17
3.2	Ranska: Campus France ja kulttuurilähtöinen lähestymistapa.....	19
3.3	Kansallisten strategioiden taustat ja tavoitteet	21
4	Suomen ja Ranskan vertailu korkeakoulutusviennin näkökulmasta	23
4.1	Strategioiden yhtäläisyydet ja erot	24
4.2	Brändi, kaupallistaminen ja rahoituslogiikat.....	27
4.3	Hallinnolliset rakenteet ja toimijoiden roolit	30
4.4	Kielelliset ja kulttuuriset erityispiirteet	32
5	Haasteet ja mahdollisuudet kansainvälisessä korkeakoulutusviennissä ...	36
5.1	Poliittiset, hallinnolliset ja taloudelliset haasteet	37
5.2	Mahdollisuudet osaamisvientiin ja yhteistyöhön	40
5.3	EU:n rooli tukevana taustatekijänä	42
5.4	Johtopäätökset haasteista ja mahdollisuuksista	42
6	Pohdinta	44
7	Johtopäätökset	47
	Lähteet	49
	Liitteet	52
	Aineisto	54

1 Johdanto

Kaikki ovat kuulleet koulutuksessa tapahtuvasta kansainvälistymisestä ja yleinen olettaus on, että se on vain opiskelijavaihtoihin liittyvää toimintaa niin toisella asteella kuin korkeakouluissa. Todellisuudessa koulutusvienti on jatkuvasti kasvava ala, jonka arvo hivelee jo monia miljoonia, ja tavoitteena on kasvattaa alan arvo miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä (OPH, 2022). Termi **koulutusvienti** viittaa koulutukseen ja osaamiseen liittyvään palveluvientiin, kuten koulutusratkaisujen myyntiin ulkomaille tai ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kouluttamiseen Suomessa. Se voi liittyä myös oppimateriaalien tai oppimisympäristöjen vientiin (OPH, 2022).

Koulutusvienti on siis merkittävä ja edelleen kasvussa oleva koulutusalan osa-alue. Tämä herätti mielenkiinnon tarkastella kahden eurooppalaisen valtion – Suomen ja Ranskan – koulutusvientiä ja kansainvälistymisstrategioita korkeakoulutuksen kontekstissa. Suomi ja Ranska tarjoavat kiinnostavan vertailuasetelman: molemmat ovat aktiivisia toimijoita koulutuspolitiikan kentällä, mutta niiden korkeakoulutusjärjestelmät ja kansainvälistymisen painotukset eroavat merkittävästi.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja vertailla, miten Suomi ja Ranska lähestyvät korkeakoulutuksen koulutusvientiä ja kansainvälistymistä. Tarkastelu nojaa kansallisten strategioiden vertailuun, mutta ottaa taustatekijänä huomioon myös ylikansallisen koulutuspolitiikan, kuten EU:n Erasmus+-ohjelman tai eurooppalaisen korkeakoulutusalueen vaikutukset. Alla esitetyt tutkimuskysymykset ohjaavat tarkastelua.

1. **Millaisia koulutusvienti- ja kansainvälistymisstrategioita Suomi ja Ranska noudattavat korkeakoulutuksessa?**
2. **Millaisia yhtäläisyyksiä ja eroja on Suomen ja Ranskan lähestymistavoissa korkeakoulutuksen kansainvälistämisessä?**
3. **Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia korkeakoulutuksen koulutusvienti tuo mukanaan näissä maissa?**

Tutkimuskysymys 2 sisältää sanan ”kansainvälistäminen”. Tämä johtuu siitä, että koen sen olevan kuvaavampi tapa sanoittaa kansainvälistymistä koulutusviennin kontekstissa, koska tällöin se on valtion tavoitteellista toimintaa. Tutkielmassa käsitellään useita ministeriöitä ja muita organisaatioita, joka eivät välttämättä ole lukijalle tuttuja. Tämän vuoksi olen laatinut

tiivistetyn listan (Liite 1), jossa on esitetty kunkin instituution alkuperäinen nimi, käyttämäni lyhenne sekä keskeinen toiminta. Lista on laadittu tekoälyä hyödyntäen, ja kaikki sen sisällöt on tarkistettu ja viimeistelty itsenäisesti. Tekoälyä on hyödynnetty myös tekstin kieliasun viimeistelyssä, ja käyttö on toteutettu tieteellisen tutkimuksen eettisten periaatteiden mukaisesti, korostaen läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta.

Koulutusviennin ja korkeakoulutuksen kansainvälistymisen taustalla vaikuttavat monet yhteiskunnalliset, taloudelliset ja poliittiset tekijät. Näitä ilmiöitä voidaan lähestyä sekä koulutuspolitiikan välineellisinä tavoitteina että osana laajempaa ylikansallista kehitystä, jossa koulutuksesta on tullut keskeinen osa taloudellista kilpailukykyä ja valtioiden kansainvälistä näkyvyyttä. Seuraavassa luvussa esittelen koulutusviennin ja korkeakoulutuksen kansainvälistymisen teoreettisia lähtökohtia ja käsitteellistä perustaa, jotka muodostavat tämän tutkielman viitekehyksen.

2 Teorettinen viitekehys

Globalisaation ja kansainvälistymisen myötä koulutusjärjestelmät eri maissa ovat yhä tiiviimmin kytkeytyneet toisiinsa. Yksi keskeinen ilmiö tässä kehityksessä on koulutusvienti, joka kuvaa koulutuspalveluiden ja -osaamisen myyntiä kansainvälisille markkinoille. Siihen liittyy monia ulottuvuuksia, kuten taloudelliset mahdollisuudet, kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen sekä koulutuksen laadun ja innovaatioiden levittäminen.

Koulutusviennin ja laajemmin kansainvälistymisen taustalla ovat myös koulutuspoliittiset tavoitteet, jotka ohjaavat valtioiden koulutusorganisaatioiden toimintaa. Näihin kuuluvat esimerkiksi osaamisen kehittäminen, kulttuurinen vuorovaikutus, kansainvälisen yhteistyön edistäminen sekä koulutusjärjestelmän imagon rakentaminen globaalissa kontekstissa. Lisäksi koulutusvienti voidaan nähdä keinona vastata taloudellisiin haasteisiin, kuten julkisen sektorin rahoituksen niukkuuteen ja työmarkkinoiden muutoksiin.

Tässä viitekehyksessä määrittelen olennaisimmat käsitteet, jotka liittyvät koulutusvientiin ja koulutuksen kansainvälistymiseen. Mitkä asiat ovat vaikuttaneet koulutuksen kansainvälistymiseen? Miten koulutuspoliittiset kysymykset vaikuttavat koulutuksen kansainvälistymiseen? Minkälaista ylikansallista ohjausta koulutuksen kansainvälistymiseen liittyy?

2.1 Koulutusvienti ja kansainvälistyminen käsitteinä

Koulutusviennin ja korkeakoulutuksen kansainvälistymisen tarkastelu edellyttää monitasoista lähestymistapaa, jossa yhdistyvät poliittiset, taloudelliset, kulttuuriset ja hallinnolliset ulottuvuudet. Korkeakoulutuksen kansainvälistyminen on moniulotteinen ilmiö, jonka taustalla vaikuttavat globalisaation dynamiikat, talouden rakennemuutokset ja geopoliittiset strategiat (Altbach & Knight 2007, s. 290–294; Marginson & van der Wende 2007, s. 5–8). Kansainvälistymistä ei siis voida tarkastella ainoastaan korkeakoulujen omien tavoitteiden kautta, vaan se kytkeytyy myös laajempiin yhteiskunnallisiin ja poliittisiin pyrkimyksiin.

Jane Knightin (2003) klassinen määritelmä on toiminut vuosikymmenten ajan kansainvälistymispuheen perustana: ”Kansainvälistyminen kansallisella, sektorikohtaisella ja institutionaalisella tasolla määritellään prosessiksi, jossa kansainvälinen, kulttuurienvälinen tai globaaliulottuvuus integroidaan korkeakoulutuksen tarkoitukseen, toimintoihin tai toteutukseen” (Knight 2003, s. 2; suomennos kirjoittajan). Knightin määritelmä on

normatiivinen ja toimijalähtöinen, eli se keskittyy erityisesti siihen, mitä kansainvälistyminen merkitsee yliopistoille tai valtioille, mutta jättää vähemmälle huomiolle vastavuoroisuuden ja valtasuhteet (Marginson 2023, s. 13–14). Kriittiset tutkijat ovatkin korostaneet, että kansainvälistyminen ei ole arvovapaa prosessi, vaan siihen liittyy usein eurokeskeisiä käytäntöjä ja oletuksia korkeakoulutuksen niin sanotusta ”oikeasta” muodosta (Houssaye 2006, s. 87; Tikly 2004, s. 175–181).

Samaan aikaan kansainvälistyminen kytkeytyy yhä tiiviimmin koulutusviennin käsitteeseen. Koulutusvienti voidaan ymmärtää korkeakoulutuksen kansainvälistymisen eräänä muotona, jossa painopiste on liiketoimintalähtöisessä osaamisen siirrossa. Se voi ilmetä monin eri tavoin, kuten etäopetuksena, franchising-ohjelmina, yhteistutkintoina tai kokonaisina kampuksina ulkomailla (Altbach & Knight 2007, s. 292–296). Koulutusvienti ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti taloudellista toimintaa, vaan siihen sisältyy myös kulttuurisia, ideologisia ja poliittisia ulottuvuuksia (Kuortti 2025, s. 376–379). Koulutuksen vienti on osa sitä, kuinka valtiot rakentavat imagoaan, levittävät arvojaan ja vaikuttavat muihin yhteiskuntiin.

Kuten Altbach ja Knight (2007) huomauttavat, koulutusviennin taustalla voivat vaikuttaa niin taloudelliset hyödyt kuin akateemiset, kulttuuriset ja poliittiset päämäärät. Esimerkiksi Australia ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat sisällyttäneet korkeakoulutusviennin osaksi kansallista talouspolitiikkaa, kun taas EU:n lähestymistavan painopiste on ollut enemmän akateeminen ja kulttuurinen (Altbach & Knight 2007, s. 292–294). Euroopan unionissa kansainvälistymistä on tuettu ohjelmallisesti muun muassa Erasmus+-ohjelmalla ja Bolognan prosessilla, joiden tavoitteena on ollut edistää liikkuvuutta ja tutkintojen vertailukelpoisuutta (European Parliament et al. 2015, s. 41–53). Erasmus+-ohjelma on EU:n luoma ohjelma, jolla pyritään tukemaan koulutuksen, nuorten ja urheilun kansainvälistymistä. Bolognan prosessin sijaan viittaa joukkoon hallitustenvälisiä uudistuksia, joiden tavoitteena on ollut luoda eurooppalainen korkeakoulutusalue (EHEA).

Koulutusvienti ja kansainvälistyminen ovat siis toisiinsa kytkeytyviä, mutta erillisiä käsitteitä, joilla on erilaiset painotukset riippuen siitä, tarkastellaanko niitä kansallisesta, institutionaalista vai globaalista näkökulmasta. Näiden käsitteiden ymmärtäminen edellyttää kriittistä ja kontekstuaalista analyysia, jossa huomioidaan niin globaalin talouden rakenteet kuin myös koulutuksen arvoperusta ja yhteiskunnallinen merkitys.

2.2 Globalisaatio, uusliberalismi ja koulutuspolitiikka

Koulutuksen kansainvälistymistä on tarkasteltava osana laajempia globaalien hallinnan ja uusliberalistisen yhteiskuntapolitiikan muutoksia. Tämä osio käsittelee sitä, miten globalisaation, kansainvälisten organisaatioiden ja markkinamekanismien vaikutuksesta koulutuspolitiikassa korostuu kilpailukyvyyn, talouskasvun ja vientipotentiaalin logiikka. Samalla kansallinen koulutus kytkeytyy yhä tiiviimmin ylikansallisiin viitekehyksiin, joissa painottuvat tehokkuus, vaikuttavuus ja kansainvälinen näkyvyys.

Globalisaatio on monikerroksinen ja kiistanalainen ilmiö, joka vaikuttaa voimakkaasti myös koulutuspolitiikkaan ja korkeakoulutuksen suuntaan. Yleisesti globalisaatiolla viitataan talouksien avautumiseen ja valtioiden keskinäisen riippuvuuden kasvuun, joka puolestaan synnyttää globaalia tietoisuutta (Väyrynen 1999, s. 3). Toisin sanoen se viittaa talouden, politiikan, kulttuurin ja tiedon lisääntyneeseen maailmanlaajuiseen verkottumiseen, jossa valtioiden rajat menettävät osittain merkitystään. Koulutuksen kentällä globalisaatio sen sijaan näkyy esimerkiksi koulutusjärjestelmien vertailtavuuden, kansainvälisen yhteistyön ja koulutuksen liikkuvuuden korostumisena. Kansainvälisyyden merkitys kasvaa, ja korkeakoulutuksesta tulee osa globaalia kilpailukyvyyn rakennetta (Marginson & van der Wende 2007, s. 5–8).

Globalisaation vaikutuksesta koulutus nähdään yhä useammin taloudellisena investointina, jonka tavoitteena on vahvistaa kansallista kilpailukykyä. Tämä muutos kytkeytyy koulutuspolitiikan kansainvälistymiseen, joka ei ole vain kanssakäymistä valtioiden välillä, vaan myös hallinnan uudelleenmuotoilua ylikansallisissa verkostoissa (esim. EU). Altbachin ja Knightin (2007) mukaan kansainvälistyminen toimii tässä mielessä välineenä, jonka kautta globaaleja rakenteita, kuten työmarkkinoita tai innovaatiotaloutta heijastetaan paikallisiin koulutusratkaisuihin. Samalla koulutusjärjestelmiin kohdistuu paineita mukautua esimerkiksi OECD:n ja EU:n asettamiin tavoitteisiin.

Aikaisemmassa tutkimuksessa kansainvälistyminen on suomalaisessa kontekstissa liitetty uusliberalistiseen hallintaan. Uusliberalismi terminä viittaa 1940-luvulla syntyneeseen talouspoliittiseen suuntaukseen. Siinä korostetaan yksityisen omistusoikeuden, vapaiden markkinoiden ja vapaakaupan merkitystä yhteiskunnan jäsenten hyvinvoinnin edistämiseksi. Koulutuspolitiikassa uusliberalistinen lähestymistapa viittaa kansainvälisyyden kaupallisiin hyötyihin, jolloin koulutusta tarkastellaan yksityisenä hyödykkeenä enemmän kuin julkisena vastuuna (Altbach & Knight 2007, s. 292; Olssen & Peters 2005, s. 314–316). Varjo, Kauko

ja Silvennoinen (2021) osoittavat, että koulutuspolitiikan painopiste on siirtynyt hyvinvointivaltiollisesta tasa-arvologiikasta kohti kilpailukyvn, tuottavuuden ja markkinaehtoisuuden korostamista. Koulutus nähdään resurssina, joka tulee valjastaa talouskasvun ja viennin tueksi.

Uusliberalistinen suuntaus on vaikuttanut korkeakoulutukseen siten, että tieteellisestä tiedosta on tullut osa markkinalogiikkaa, jossa julkaisuja, vaikutuslukuja ja yliopistorankingeja mitataan ja vertaillaan globaalisti. Tämä mekanismi ohjaa tutkimuksen painopisteitä ja korkeakoulujen strategioita entistä enemmän ulkoisen rahoituksen ja kaupallisten hyötyjen mukaisiksi.

Globalisaatio vaikuttaa korkeakoulutukseen paitsi markkinalogiikan, myös ylikansallisen ohjauksen kautta. Esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) ja Euroopan unionin (EU) muodostavat normatiivisia viitekehyksiä, joiden avulla jäsenmaiden koulutuspolitiikkaa ohjataan pehmeästi. Näissä kehyksissä korostetaan muun muassa osaamisperustaisuutta, elinikäistä oppimista ja koulutuksen roolia innovaatiojärjestelmissä (Grek 2009, s. 25–27). OECD:n vaikutusta Suomen koulutuspolitiikkaan ovat tarkastelleet muun muassa Niukko (2006) ja Kallo (2009), jotka osoittavat, että järjestön suosituksilla, vertaisarvioinneilla ja koulutuspoliittisilla ohjelmilla on ollut merkittävä vaikutus kansallisen koulutusohjauksen ja korkeakoulupolitiikan kehitykseen. Näiden toimijoiden kautta ylikansallinen ohjaus muotoutuu osaksi kansallista päätöksentekoa, mikä havainnollistaa, kuinka politiikan siirrot tapahtuvat usein hienovaraisesti suositusten, vertailujen ja arviointien kautta.

EU:n puiteohjelmat, kuten Erasmus+ ja European Education Area, ohjaavat korkeakouluja kohti kilpailukykyisiä ja kansainvälisesti houkuttelevia toimintamalleja. EU:n koulutuspoliittisessa ohjauksessa keskeisiä dokumentteja ovat esimerkiksi Education and Training Monitor, Lisbon Strategy ja Europe 2020, joissa koulutuksen rooli asetetaan innovaatiopolitiikan, työllisyyden ja talouskasvun palvelukseen. Näiden strategioiden kautta koulutusjärjestelmiä kehystetään yhä enemmän taloudellisten ja suoritusperusteisten tavoitteiden kautta, mikä vahvistaa koulutuksen instrumentaalista roolia talouskasvun välineenä. Samalla siirrytään yhä kauemmas koulutuksen sivistyksellisestä ja demokraattisesta tehtävästä kohti taloudellisten hyötyjen ja vaikuttavuuden mittareita.

Tätä kehitystä ilmentää erityisesti Bolognan prosessi, joka on ollut keskeinen osa korkeakoulutuksen eurooppalaista yhdenmukaistamista ja liikkuvuuden edistämistä. Se

edustaa pehmeän hallinnan muotoa, jossa yhteiset tavoitteet asetetaan valtioiden välisellä sopimuksella ilman sitovaa lainsäädäntöä, mutta jolla on ollut merkittävä vaikutus jäsenvaltioiden korkeakoulutuspolitiikkaan. Hallinnan muutos näkyy myös siinä, että valtioiden rooli koulutuspolitiikan toteuttajina on muuttunut. Hallinnointi tapahtuu yhä useammin asiantuntijaverkoston, konsulttiyhtiöiden ja arviointilaitosten kautta. Tämä tarkoittaa, että koulutuspolitiikka ei ole enää yksinomaan poliittista päätöksentekoa, vaan siihen osallistuu monenlaisia toimijoita, jotka käyttävät pehmeää valtaa esimerkiksi standardien ja indikaattorien kautta (Robertson & Dale 2013, s. 428–430).

Sekä EU että OECD vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltioidensa koulutuspolitiikkaan, mutta niiden toimintatavat poikkeavat toisistaan. EU toimii strategisen ohjauksen ja rahoitusohjelmien kautta, kun taas OECD käyttää tietoperustaista pehmeää ohjausta mittareiden, vertailujen ja tutkimusten avulla. OECD:n rooli on ollut keskeinen globaalien oppimispolitiikan suunnannäyttäjänä. Organisaation julkaisut (esim. PISA-arvioinnit) ovat asettaneet jäsenmaille vertailukelpoisia tavoitteita ja tuottaneet mittareita, joiden perusteella koulutusjärjestelmiä arvioidaan ja kehitetään. Tällainen kehys on omiaan vahvistamaan uusliberalistista ajattelua, mikä puolestaan on johtanut esimerkiksi Suomessa siihen, että valtion koulutuksen imago on vahvistunut maailmalla ja sitä pidetään yhtenä parhaista maailmassa (Lehikoinen & Innola 2014, s. 6–7; PISA 2022, 2024). Voitaisiin siis väittää, että OECD ei ainoastaan mittaa koulutuksen tuloksia vaan ohjaa maiden politiikkaa diskursiivisesti kohti tiettyjä reformilinjoja.

Kansainvälisten koulutusmallien siirrettävyyttä ei kuitenkaan voida pitää ongelmattomana. Jean Houssaye (2006) muistuttaa, että koulutus ei ole neutraalia tai universaalista, vaan se heijastaa aina sen tuottaneen yhteiskunnan arvoja ja rakenteita. Pedagogisten mallien siirtäminen ilman kontekstin ymmärrystä voi johtaa kulttuuristen valtarakenteiden uusintamiseen. Vastaavasti Juvonen ja Toom (2023) korostavat, että suomalaisen opettajankoulutuksen kulttuurinen erityisyys ei ole yksiselitteisesti vientikelpoinen: opettajalla on Suomessa yhteiskunnallinen ja moraalinen tehtävä, joka kytkeytyy laajemmin kansalliseen identiteettiin ja koulutuksen sivistykselliseen tehtävään. Lisäksi suomalaisopettajilla on usein enemmän pedagogista vapautta kuin monissa muissa valtioissa.

Laatukäsitykset täydentävät tätä kokonaisuutta. Juusola (2020) huomauttaa, että koulutusviennin laatu rakentuu konventionaalisten odotusten, kuten tehokkuuden, kilpailukyvyyn ja maineen varaan. Kansalliset laadunvarmistusmekanismit, kuten FINEECin

auditointimalli, eivät kuitenkaan sellaisenaan vastaa vientikontekstin vaatimuksia, minkä vuoksi monet korkeakoulut turvautuvat kansainvälisiin akkreditointeihin. Tämä osoittaa, kuinka vientitoiminta muokkaa jopa käsityksiä laadusta, osaamisesta ja opetuksen tarkoituksesta.

Euroopan unionin koulutusstrategia ei kohdistu ainoastaan sisämarkkinoihin, vaan pyrkii myös edistämään eurooppalaista korkeakoulutusta globaalilla tasolla. Tämä näkyy esimerkiksi koulutusdiplomatian kehittämisessä ja EU:n pyrkimyksissä houkutella kansainvälisiä opiskelijoita sekä edistää eurooppalaisten arvojen vientiä (European Parliament et al. 2015, s. 45–48).

Viitekehystä voidaan täydentää globalisaation käsitteellä. Varjon, Kaukon ja Silvennoisen (2021) mukaan se tarkoittaa globaalien ideoiden ja paikallisten käytäntöjen sulautumista hybridisiksi toimintatavoiksi. Tämä on erityisen olennainen käsite koulutusviennissä, koska kansallinen erityisyys pyritään paketoimaan vientituotteeksi säilyttäen samalla kulttuurinen omaleimaisuus. Esimerkiksi suomalaisen koulukulttuurin toteuttaminen olisi erittäin hankalaa muiden valtioiden kontekstissa, joissa toimintatapamme voitaisiin nähdä erittäinkin töykeinä (esim. opettajien kutsuminen etunimellä arvomääreen sijaan). Toisaalta voidaan ajatella, että suomalaisen koulukulttuurin omalaatuisuus on yksi niitä aiheita, jotka kiinnostavat ulkomaisia opettajia erityisesti pedagogisten toimintamalliemme lisäksi. Globalisaation kautta tarkasteltuna koulutuspolitiikka ei ole joko globaalia tai paikallista, vaan sen täytyy jatkuvasti tasapainotella globaalien standardien ja paikallisten erityispiirteiden välillä. Tämä korostuu erityisesti vientihankkeissa, joissa suomalainen pedagogiikka kohtaa eri maiden hallinnolliset, kulttuuriset ja kielelliset reunaehdot.

Yhteenvedona voitaisiin siis todeta, että koulutusviennin teoreettinen tarkastelu edellyttää kriittistä otetta kansainvälistymisen käsitteeseen, koulutuksen hallinnan muutoksiin ja kulttuurisen kontekstin huomioimiseen. Näiden näkökulmien avulla voidaan tunnistaa ne jännitteet, joiden varaan kansalliset vientistrategiat rakentuvat ja joiden kautta suomalainen ja ranskalainen lähestymistapa eroavat toisistaan.

2.3 Ylikansallinen ohjaus ja politiikan siirrot

Edellä kuvatut globalisaation ja uusliberalistisen koulutuspolitiikan kehityskulut konkretisoituvat ylikansallisessa ohjauksessa, jossa organisaatiot, kuten EU ja OECD vaikuttavat kansallisiin koulutusratkaisuihin niin sanotun pehmeän ohjauksen (soft

governance) keinoin. Näiden toimijoiden vaikutus ei perustu pakottavaan sääntelyyn, vaan vertailuihin, suosituksiin ja ohjelmiin, jotka muokkaavat jäsenmaiden kehittämistavoitteita. Esimerkiksi EU:lla ei ole suoraa toimivaltaa jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmiin, mutta sen strategiset ohjelmat ja politiikka-asiakirjat – kuten Education and Training Monitor, Europe 2020 ja Erasmus+ – suuntaavat koulutuksen tavoitteita talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukyvyyn edistämiseen. Pehmeä ohjaus antaa yleiset raamit koulutuksen toteutukselle, mutta säilyttää jäsenvaltioiden vapaavalintaisuuden koulutuksen järjestämisessä.

OECD puolestaan toimii globaalien koulutuspolitiikan suunnannäyttäjänä tuottamalla vertailukelpoisia mittareita, joiden avulla kansallisia järjestelmiä arvioidaan ja kehitetään. Grekin (2009) mukaan julkaisut kuten Education at a Glance ja PISA-arvioinnit ovat keskeisiä välineitä tässä ohjauksessa. Tällaista lähestymistapaa kutsutaan käsitteellä governing by numbers, jossa maiden politiikkaa ohjataan mittareiden, rankingien ja vertailujen avulla. Tämä ei ole neutraali prosessi, sillä vertailu perustuu normatiivisiin käsityksiin siitä, mitä pidetään laadukkaana ja tehokkaana koulutuksena. Grekin (2009) mukaan PISA-arvioinnit toimivat paitsi arvioinnin myös poliittisen ohjauksen välineenä, jonka kautta rakentuu niin sanottu governing by comparison -ilmiö: kansallista politiikkaa suunnataan muiden maiden menestysmallien perusteella. Suomen koulutusjärjestelmä sai erityistä kansainvälistä huomiota PISA-menestyksen myötä 2000-luvun alussa, mikä osaltaan vahvisti OECD:n asemaa globaalina vertailuviranomaisena (Yle 2023; OKM, 2024).

Ylikansallisen ohjauksen keskeinen mekanismi on politiikan siirto (policy transfer), joka tarkoittaa poliittisten ratkaisujen ja toimintamallien siirtymistä maasta toiseen. Steiner-Khamsin (2025) mukaan tämä voi tapahtua vapaaehtoisesti, painostuksen kautta tai osana laajempaa ideologista samankaltaisuutta. Poliittisia ratkaisuja siirretään usein kansainvälisten verkostojen, tutkimusten tai asiantuntijayhteisöjen kautta, ja niitä perustellaan “parhaina käytäntöinä”. Näiden käytäntöjen omaksuminen tai koulutusjärjestelmien mukauttaminen laajasti määriteltyihin kansainvälisiin standardeihin voidaan nähdä rajat ylittävänä politiikan siirtona. Olssen ja Peters (2005) korostavat, että uusliberalistinen globalisaatio on vauhdittanut tällaista samankaltaistumista, jossa koulutus kytkeytyy osaksi kansallista kilpailukykystrategiaa, inhimillisen pääoman kehittämistä ja markkinaehtoista hallintaa.

Steiner-Khamsin (2025) erottaa kaksi rinnakkaista käsitettä: policy borrowing ja policy lending, jotka kuvaavat politiikan siirtymistä maiden välillä. Edellinen tarkoittaa muiden maiden mallien ottamista omaan käyttöön, jälkimmäinen taas omien mallien tarjoamista

toisille. Näissä prosesseissa ei ole kyse vain teknisestä siirrosta, vaan niihin sisältyy aina valtasuhteita. Kehittyneiden maiden ratkaisuja pidetään usein universaaleina, kun taas kehittyvien maiden ääni jää helposti taka-alalle. Tämä hierarkkinen asetelma on saanut osakseen kolonialistista kritiikkiä (esim. Marginson, 2023), erityisesti tilanteissa, joissa länsimaisia koulutusmalleja siirretään konteksteihin, joissa niillä ei ole kulttuurista tai institutionaalista perustaa.

Koulutuksen käytännöt eivät kuitenkaan ole universaalisti siirrettävissä, sillä ne ovat aina sidoksissa tuottajayhteiskuntansa arvoihin, historiaan ja instituutioihin. Houssaye (2006) huomauttaa, että opetuksen ja kasvatuksen muotoja ei voida siirtää kontekstista toiseen ilman merkittäviä yhteensopivuusongelmia. Tämä käy ilmi esimerkiksi suomalaisen opettajankoulutuksen kohdalla, jonka vahva yhteiskunnallinen ja moraalinen ulottuvuus ei välttämättä ole vientikelpoinen, kuten Juvonen ja Toom (2023) osoittavat. Poliitiikan siirtoon liittyy siis aina kulttuurisia ja institutionaalisia rajoitteita, jotka on otettava huomioon erityisesti koulutusviennin ja kansainvälisen yhteistyön yhteydessä.

Ylikansallinen ohjaus ja politiikan siirrot eivät siten ainoastaan levitä yhteisiä käytäntöjä, vaan myös haastavat kansallisia koulutusjärjestelmiä pohtimaan omaa identiteettiään, arvolähtökohtiaan ja strategista suuntaansa globalisoituneessa toimintaympäristössä.

2.4 Koulutusviennin kriittinen tarkastelu

Koulutusvientiä on viime vuosina tarkasteltu yhä useammin kriittisestä näkökulmasta, sillä sen taustalla vaikuttavat taloudelliset, poliittiset ja ideologiset intressit (Tikly, 2019; Robertson & Dale, 2015). Vaikka koulutusvienti nähdään usein mahdollisuutena lisätä kansainvälistä yhteistyötä ja vahvistaa korkeakoulutuksen asemaa globaalisti, siihen liittyy myös jännitteitä liittyen tasa-arvoon, eettisyyteen ja koulutuksen yhteiskunnalliseen tehtävään. Useat tutkijat (esim. Marginson, 2023; Verger, 2014) ovat huomauttaneet, että koulutusviennin logiikka kytkeytyy uusliberalistiseen hallintaan, jossa koulutuksesta tulee kilpailukykyä ja talouskasvua tukeva vientituote. Tämä markkinalähtöinen näkökulma voi kaventaa koulutuksen sivistyksellistä ja yhteiskunnallista merkitystä sekä siirtää painopisteen oppimisesta ja tasa-arvosta tuottavuuteen ja mitattavuuteen.

Koulutusvientiä on kritisoitu myös siitä, että se voi toistaa kolonialistisia rakenteita ja vahvistaa globaalia epätasa-arvoa (Tikly, 2020). Länsimaisia koulutusmalleja on viety konteksteihin, joissa ne eivät aina vastaa paikallisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia

olosuhteita. Tämä herättää kysymyksiä koulutusviennin eettisyydestä ja vastuullisuudesta: missä määrin koulutusvienti on aidosti vastavuoroista ja kestävä, ja missä määrin se palvelee lähinnä taloudellisia tavoitteita? Kriittinen tarkastelu osoittaa, että koulutusvienti on monitahoinen ilmiö, jossa taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset ulottuvuudet kietoutuvat toisiinsa. Se on sekä mahdollisuus että haaste: mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön ja osaamisen jakamiseen, mutta myös haaste koulutuksen arvojen, yhdenvertaisuuden ja autonomian säilyttämiselle. Tämä kokonaiskuva muodostaa pohjan kansallisten strategioiden tarkastelulle seuraavassa luvussa.

3 Kansalliset strategiat korkeakoulutuksen kansainvälistymisessä

Tässä luvussa alkaa tutkielman varsinainen analyysiosa, jossa vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: *Millaisia koulutusvienti- ja kansainvälistymisstrategioita Suomi ja Ranska noudattavat korkeakoulutuksessa?* Luku tarkastelee, miten kansalliset strategiat ohjaavat korkeakoulujen kansainvälistymistä ja millaisia painotuksia koulutusviennille annetaan eri konteksteissa. Tarkastelu perustuu aiempaan tutkimukseen ja kansallisiin strategia-asiakirjoihin. Tutkimusaineistoksi valittiin Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ohjaavat strategiset asiakirjat ja ohjelmat. Valintaan vaikutti se, että nämä dokumentit ovat keskeisiä kansallisia linjauksia, joiden avulla hahmotetaan valtion tavoitteet ja toimenpiteet koulutusviennin edistämiseksi. Aineistoa kerättiin noin vuosien 2002–2025 väliseltä ajanjaksolta, mutta varsinainen vertailuanalyysin ydin painottuu vuosien 2016–2025 asiakirjoihin. Näin varmistettiin, että vertailu perustuu mahdollisimman ajantasaisiin strategiaan painotuksiin. Suomen osalta keskeisenä lähteenä toimii **Juusolan (2020)** väitöskirja, joka analysoi koulutusviennin institutionaalista rakentumista ja sen kytkeytymistä uusliberalistiseen koulutuspolitiikkaan. Ranskan osalta taustaa valottavat **de Wit ja kollegat (2020)** ja **Tounta (2022)**, jotka käsittelevät kansainvälistymisen kulttuurisia ja poliittisia ulottuvuuksia.

Korkeakoulutuksen kansainvälistyminen on paitsi reaktiota globaaleihin kehityskulkuihin, myös kansallisten strategioiden aktiivisesti muotoilemaa politiikkaa. Vaikka koulutuspoliittisia tavoitteita ohjaavat ylikansalliset toimijat ja diskurssit, kuten OECD ja EU, ovat kansalliset hallitukset ja viranomaiset edelleen keskeisessä asemassa määriteltäessä korkeakoulutuksen kansainvälistymisen suuntaa ja painopisteitä. Kansalliset strategiat rakentuvat erilaisille historiallisille, kulttuurisille ja poliittisille perusteille, ja ne heijastavat kunkin maan omia intressejä sekä suhdetta globalisaatioon. Strategiat vaihtelevat merkittävästi eri valtioissa riippuen koulutuspoliittisista traditioista, hallintokulttuureista sekä kansainvälistymisen taustalla vaikuttavista ideologisista ja taloudellisista motiiveista.

Tässä luvussa tarkastelen kansallisia strategioita vertailevasta näkökulmasta. Tätä tutkielmaa varten olen valinnut kiinnittää erityisesti huomion Suomen ja Ranskan lähestymistapojen eroihin, koska ne ilmentävät kahta erilaista tapaa ymmärtää korkeakoulutuksen kansainvälistyminen. **Suomi** on viime vuosikymmeninä korostanut koulutusvientiä, innovaatioita ja kilpailukykyä korkeakoulutuksen kansainvälistymisen keskiössä. Juusola (2020) osoittaa, että koulutusvienti on Suomessa kytkeytynyt vahvasti uusliberalistiseen

ajatteluun, jossa koulutuksen taloudellinen hyödyntäminen, kaupallistaminen ja brändäys nousevat keskeisiksi tavoitteiksi.

Ranska sen sijaan rakentaa strategiansa kulttuuridiplomatian ja frankofonisen maailman vahvistamisen varaan. Kuten Tounta (2022) osoittaa, Ranskalle ranskan kielen ja kulttuurin levittäminen on ollut diplomaattinen prioriteetti, ja kansainväliset rakenteet, kuten *Organisation Internationale de la Francophonie* (OIF), toimivat tämän vaikutusvallan edistäjinä. Ranskan lähestymistapa voidaan siis ymmärtää pehmeän vallankäytön muotona, jossa koulutus toimii välineenä kulttuurisen ja poliittisen vaikutusvallan laajentamiseen. Kulttuurisen vaikutusvallan edistäminen sekä ranskan kielen ja koulutusjärjestelmän levittäminen nähdään keskeisinä välineinä geopoliittisten ja ideologisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Näiden strategioiden taustalla vaikuttavat niin kansainväliset esikuvat kuin ylikansallisten toimijoiden, kuten OECD:n ja EU:n, suuntaviivat. Kuitenkin kansalliset erityispiirteet, kuten hallintorakenteet, koulutuksen arvopohja ja historialliset roolit globaalissa yhteistyössä, muokkaavat olennaisesti tapaa, jolla kansainvälistymistä jäsennetään ja toteutetaan.

Analysoin ensin Suomen korkeakoulutuksen kansainvälistymisen strategista kehystä ja sen koulutusviennin painotuksia (3.1), minkä jälkeen tarkastelen Ranskan kulttuuripoliittista lähestymistapaa (3.2). Kolmannessa alaluvussa (3.3) vertailen näiden strategioiden taustalla vaikuttavia tavoitteita ja ideologisia lähtökohtia. Tavoitteenani on hahmottaa, miten kansalliset strategiat paitsi heijastavat globaaleja kehityskulkuja, myös rakentavat omaleimaisia malleja, joissa yhdistyvät geopoliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset intressit.

3.1 Suomi: Education Finland ja korkeakoulustrategia

Suomen korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiat ovat viimeisen kahden vuosikymmenen aikana muotoutuneet vahvasti koulutusviennin ja osaamisperustaisen kilpailukyvyn edistämisen ympärille. Juusolan (2020) mukaan, vaikka Suomi on osa Euroopan unionia ja sitoutunut sen koulutuspoliittisiin suuntaviivoihin, kansalliset strategiat heijastelevat Suomen omaa talous- ja innovaatiopolitiikkaa, jossa koulutuksella nähdään olevan keskeinen rooli osaamisresurssien kehittämisessä ja viennissä. Kansainvälistymistä ei siis nähdä pelkästään liikkuvuutena tai globaalina yhteistyönä, vaan Suomessa kansainvälistymistä on pitkälti rakennettu koulutusviennin logiikalla, jossa koulutus nähdään tuotteena ja osaamis pohjana, jota voidaan kaupallistaa.

De Witin ja kollegoiden (2015) mukaan Suomen kansainvälistymisstrategioita on kehitetty erityisesti OKM:n johdolla vuodesta 2009 alkaen, jolloin julkaistiin ensimmäinen kansallinen toimenpideohjelma korkeakoulutuksen kansainvälistämiseksi. Alkuvaiheessa strategioissa korostui erityisesti kansainvälisten osaajien houkuttelu, tutkimus- ja koulutusyhteistyön edistäminen sekä suomalaisen yhteiskunnan kansainvälisyystaitojen vahvistaminen. Vuoden 2013 jälkeen painopiste siirtyi entistä selkeämmin koulutusvientiin, jolloin tavoitteeksi asetettiin koulutusosaamisen kaupallistaminen ja korkeakoulujen valmiuksien parantaminen vientiin osallistumisessa.

Väitöskirjassaan Juusola (2020) käsittelee koulutusviennin edistämiseksi vuonna 2017 perustettua **Education Finland** -ohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen koulutusosaamisen vientiä, vahvistaa suomalaisen koulutuksen kansainvälistä tunnettuutta ja tukea koulutusalan yrityksiä ja korkeakouluja kansainvälisessä toiminnassa. Ohjelmaa koordinoi OPH ja siinä tehdään tiivistä yhteistyötä OKM:n, Business Finlandin ja korkeakoulujen kanssa, jotka osallistuvat vienti- ja kansainvälistymistoimintaan. Business Finland tarjoaa kasvuhankkeissa ja vientivalmennuksessa usein rahoitusta tai yhteistyötä (Skantsi, 2024). Education Finland -ohjelma ei toimi vain viennin välineenä, vaan se rakentaa myös Suomen koulutusbrändiä, joka perustuu muun muassa luottamukseen, tasa-arvoon ja opettajien pedagogiseen autonomiaan. Ohjelma tarjoaa muun muassa markkinatietoa, vientivalmennusta ja rahoitusvälineitä sekä toimii koulutusviennin koordinaattorina. Ohjelma kokoaa yhteen yksityisiä yrityksiä, korkeakouluja ja muita koulutustoimijoita, jotka tavoittelevat kansainvälistä kasvua.

Valtion rooli koulutusviennin mahdollistajana on merkittävä. Business Finland tarjoaa rahoitusta, vientivalmennusta ja strategista tukea koulutusviennin hankkeille, mutta strateginen koordinointi säilyy OPH:lla ja OKM:llä. Tämä kuvastaa hallinnan muutosta, jossa valtiollinen koulutuspolitiikka toimii yhä enemmän innovaatiopolitiikan jatkeena. Julkiset toimijat siis rakentavat koulutuksesta vientituotetta, jonka arvo mitataan vaikuttavuudella, skaalautuvuudella ja markkinakelpoisuudella (mt., s. 27–29).

Yksittäiset korkeakoulut ovat ottaneet koulutusviennin ja kansainvälistymisen osaksi omia strategioitaan. Esimerkiksi Turun yliopisto korostaa vetovoimaa tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyössä ja on mukana useissa kansainvälisissä alliansseissa. Aalto-yliopisto puolestaan painottaa kansainvälistä vaikuttavuutta, globaaleja kumppanuuksia ja monikielisyyttä osana strategista profiloituaan. Korkeakoulut eivät toimi vain politiikan kohteina, vaan aktiivisina

toimijoina, jotka soveltavat ja kehittävät kansallisia linjauksia omista strategisista lähtökohdistaan käsin. Kansainvälistymisen merkitys ei siis perustu pelkästään akateemisiin päämääriin, vaan myös taloudelliseen logiikkaan, jossa koulutus nähdään osana osaamisperustaista vientimarkkinaa.

Käytännön esimerkkejä koulutusviennistä ovat muun muassa suomalaisen opettajankoulutuksen mallien kehittäminen vientituotteiksi (*Teacher Education Export Network*), kansainväliset MOOC-alustat (kuten *FutureLearn* kautta toteutetut kurssit), sekä suomalaisten koulutusalan yritysten toiminta Lähi-idässä, Aasiassa ja Afrikassa. Näissä hankkeissa korostuvat tehokkuus, asiakaslähtöisyys ja koulutuspalveluiden räätälöitävyys. Kuitenkin Juusola (2020) huomauttaa, että vientihankkeiden laadun määrittely perustuu usein globaaleihin laatustandardeihin, kuten kansainvälisiin akkreditointeihin ja mainelähtöiseen arviointiin. Tämä muokkaa käsityksiä koulutuksen arvosta ja laadusta, sillä paikallinen sivistyksellinen ulottuvuus jää helposti taloudellisen vaikuttavuuden varjoon.

Koulutusviennin ja kansainvälistymisen markkinointi linkittyy myös Suomen maakuvaan. Esimerkiksi Suomen mainetta ”maailman onnellisimpana maana” on hyödynnetty osana koulutussektorin brändäystä. Tällaiset imagolliset elementit eivät ole irrallisia, vaan ne kytkeytyvät taloudelliseen tavoitteenasetteluun, jossa koulutus ymmärretään osana vientisektoria ja kilpailukykystrategiaa (Juusola 2020, s. 45–46).

Yhteenvedona voitaisiin siis todeta, että Suomessa korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiat ovat kytkeytyneet tiiviisti kilpailukykyä, vientiä ja houkuttelevuutta korostavaan politiikkaan. Vaikka strategioissa puhutaan myös yhteistyöstä, tasa-arvosta ja globaalista vastuusta, painottuvat käytännössä kaupallistamisen logiikka ja markkinalähtöisyys. Koulutusviennistä on tullut osa laajempaa kansallista brändäystä, jossa koulutusta hyödynnetään paitsi taloudellisen kasvun, myös geopolitiittisen näkyvyyden välineenä.

3.2 Ranska: Campus France ja kulttuurilähtöinen lähestymistapa

Ranska on yhdistänyt vahvan kansallisen ohjauksen korkeakoulujen kasvavaan autonomiaan. Strategian keskiössä on ollut Ranskan vetovoiman lisääminen opiskelijamarkkinoilla ja koulutusyhteistyön vahvistaminen globaalien etelän kanssa (de Wit et al. 2015, s. 100). Kansainvälistymisstrategiassa korostuvat tutkimusyhteistyö, kehityskumppanuudet ja frankofonisen maailman vahvistaminen – ei vain opiskelijaliikkuvuus (mt., s. 103).

Vuonna 2013 julkaistu **France Europe 2020** -strategia sisällytti korkeakoulutuksen osaksi Ranskan laajempaa kansainvälistymis- ja kilpailukykystrategiaa. Koulutus kytkettiin osaksi ulkopoliittikkaa ja kulttuuridiplomatiaa. Strategiassa korkeakoulutus toimii paitsi osaajatarpeiden täyttämisen välineenä myös pehmeän vallankäytön keinona geopoliittisten tavoitteiden edistämiseksi (Tounta 2022, s. 54–56). Tässä lähestymistavassa korostuu koulutuksen kulttuurinen merkitys ja ranskan kieli kansainvälisen vaikutusvallan välineenä. Koulutus ei ole ensisijaisesti vientituote, vaan osa valtiollista diplomatiaa ja vaikutusvallan rakentamista.

Keskeinen strateginen toimija Ranskan kansainvälistymispolitiikassa on **Campus France**. Tämä organisaatio toimii ranskalaisen korkeakoulutuksen kansainvälisenä edistäjänä ja tekee tiivistä yhteistyötä sekä Eurooppa- ja ulkoasiainministeriön (MEAE) että korkeakoulutus- ja tutkimusministeriön (MESR) kanssa. Campus France vastaa korkeakoulutuksen kansainvälisestä näkyvyydestä, opiskelijarekrytoinnista sekä liikkuvuus- ja yhteistyöohjelmien koordinoinnista (de Wit et al. 2015, s. 101–102). Se hoitaa myös korkeakoulutuksen brändäystä ja kansainvälistä viestintää, mikä mahdollistaa Ranskan korkeakoulutuksen aseman vahvistamisen globaalissa kilpailussa. Organisaatio toimii strategisena väylänä houkutellessa opiskelijoita erityisesti ranskankielisistä maista, mutta myös laajemmin Afrikasta ja Aasiasta, joissa Ranskalla on edelleen institutionaalista ja kielellistä sidettä entisiin siirtomaihinsa.

Tämä lähestymistapa voidaan nähdä osana **kulttuuridiplomatiaa**, jossa koulutus toimii pehmeän vallan välineenä. **Frankofoninen yhteistyö** on keskeinen osa strategiaa. Sillä Ranska pyrkii vahvistamaan ranskan kielen ja kulttuurin asemaa etenkin Afrikassa ja Aasiassa. OIF tukee tätä tavoitetta vaikutusvallan laajentamisessa (Tounta 2022, s. 108–110). Tavoitteena on pitkäjänteinen kulttuurinen ja poliittinen vaikuttaminen koulutusliikkuvuuden lisäksi.

Kuten de Wit ja kollegat (2015) osoittavat, Ranskan kansainvälistymisstrategiat painottavat laajasti tutkimusyhteistyötä, korkeakoulujen globaaleja kumppanuuksia ja kehitysyhteistyötä. Näiden tavoitteiden taustalla vaikuttavat Ranskan historiallinen asema suurvaltana ja pyrkimys ylläpitää globaalia vaikutusvaltaansa, erityisesti frankofonisessa maailmassa. Ranskankielisten opiskelijoiden määrän kasvattaminen on selkeä strateginen tavoite, jota tuetaan esimerkiksi ranskankielisen opetustarjonnan lisäämisellä sekä diplomaattisten edustustojen roolin vahvistamisella opiskelijarekrytoinnissa.

Rahoitusjärjestelmä eroaa olennaisesti monista muista maista. Korkeakoulutus on Ranskassa pääosin valtion rahoittamaa. Monet ranskalaiset julkiset korkeakoulut perivät ulkomaisilta opiskelijoilta vain hyvin alhaisia maksuja, ja osassa koulutusohjelmia opiskelu on edelleen maksutonta. Viime vuosina on kuitenkin otettu käyttöön myös eriytettyjä maksuja tietyille opiskelijaryhmille. Tämä erottaa Ranskan esimerkiksi Suomesta, jossa EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta peritään lukukausimaksuja. Ranskassa kansainvälistymisstrategia ei nojaa voimakkaasti kaupallistamiseen, vaan perustuu kulttuurisiin ja geopoliittisiin tavoitteisiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö Ranskassa olisi kiinnostusta korkeakoulutuksen kilpailukykyyn – päinvastoin. Esimerkiksi strateginen linjaus *Bienvenue en France* pyrkii selkeyttämään maahanmuuttoa ja opiskelijapalveluihin liittyviä rakenteita houkuttelevuuden lisäämiseksi (Tounta 2022, s. 57–58).

Käytännössä Campus France ylläpitää yli 250 toimipistettä ympäri maailmaa yhteistyössä Ranskan suurlähetystöjen kanssa. Nämä keskuksat tarjoavat tietoa opiskelumahdollisuuksista ja tukevat opiskelijavalintaa. Lisäksi organisaatio osallistuu aktiivisesti kansainvälisiin koulutusmessuihin, verkostotapahtumiin ja yhteistyöhankkeisiin, joissa edistetään korkeakoulujen partnerisuhteita. Ranska ei pyri määrälliseen vientiin anglosaksiseen tyyliin, vaan sen painopiste on valikoivassa, laadullisesti ohjatussa yhteistyössä, joka tukee Ranskan ulkopoliittikan ja kehitysdiplomatian tavoitteita (Campus France, Les missions 2024; Chiffres-clés 2025; Tounta 2022, s. 57–58).

Ranskan lähestymistapa osoittaa, miten korkeakoulutus voi toimia välineenä kulttuurisen vaikutusvallan kasvattamisessa. Strategian ytimessä on koulutuksen ymmärtäminen yhteiskunnallisena ja ideologisenä projektina, jonka avulla vahvistetaan kieliyhteisöjä ja vaikutetaan globaaleihin kehityskulkuihin. Kuten Tounta (2022) tiivistää, Ranska hyödyntää koulutusta keskeisenä osana kansainvälisen identiteettinsä rakentamista ja asemansa vahvistamista erityisesti globaalien etelän kontekstissa.

3.3 Kansallisten strategioiden taustat ja tavoitteet

Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiat rakentuvat erilaisille historiallisille, poliittisille ja ideologisille perustoille. Vaikka molemmat maat jakavat EU:n yhteiset koulutuspoliittiset tavoitteet ja toimivat samoissa globaaleissa verkostoissa, niiden kansalliset lähestymistavat kansainvälistymiseen poikkeavat merkitsevästi.

Suomen strategiat korostavat koulutusviennin kautta tapahtuvaa osaamisperustaista kasvua, jossa koulutus nähdään osana talous- ja innovaatiopolitiikkaa. Juusolan (2020) mukaan tämän ajattelun taustalla vaikuttaa vahvasti uusliberalistinen hallintalogiikka, jossa korkeakoulut toimivat autonomisina, mutta strategisesti ohjattuina yksikköinä markkinaehtoisten tavoitteiden suunnassa. Kansainvälistyminen näyttäytyy keinona edistää Suomen kilpailukykyä, houkuttella osaajia ja tuotteistaa koulutusosaamista vientimarkkinoille. Taustalla on myös huoli väestörakenteen muutoksista ja taloudellisesta kestävyuden tarpeesta, jotka ovat ohjanneet koulutuspolitiikka yhä enemmän vaikuttavuuden ja tuottavuuden suuntaan.

Ranskassa sen sijaan korostuu kulttuuridiplomatia ja frankofonisen maailman vahvistaminen, joka juontaa juurensa siirtomaahistoriaan ja valtioon kiinnittyneeseen koulutusjärjestelmään. Ranskan strategioita ohjaavat tavoitteet ylläpitävät kielellistä ja kulttuurista vaikutusvaltaa erityisesti globaalissa etelässä, mikä näkyy erityisesti Campus France -toiminnassa ja ranskankielisen opetuksen tukemisessa. Kuten Tounta (2022) osoittaa, kansainvälistymistä ei hahmoteta ensisijaisesti taloudellisena projektina, vaan pehmeän vallan välineenä, jossa koulutus toimii osana ulkopolitiikkaa, kehitysyhteistyötä ja geopolittista vaikuttamista.

Suomen ja Ranskan kansalliset strategiat heijastavat eri lähtökohtia korkeakoulutuksen kansainvälistymiseen. Suomi painottaa koulutusvientiä osana taloudellista ja innovatiivista kilpailukykyä, kun taas Ranska nojaa kulttuuridiplomatian ja frankofonisen yhteistyön perinteeseen. Molemmat kuitenkin toimivat samojen globaalien vaikutteiden, kuten OECD:n ja EU:n linjausten, puitteissa. Näin ollen kansalliset strategiat ilmentävät, miten ylikansalliset tavoitteet muuntuvat kansallisiksi käytännöiksi.

4 Suomen ja Ranskan vertailu korkeakoulutusviennin näkökulmasta

Tässä luvussa vastaan toiseen tutkimuskysymykseeni: *Millaisia yhtäläisyyksiä ja eroja on Suomen ja Ranskan lähestymistavoissa korkeakoulutuksen kansainvälistämiseen ja koulutusvientiin?* Luku keskittyy erityisesti koulutusviennin toteutustapojen ja strategisten painotusten vertailuun. Vaikka koulutusvienti ja kansainvälistyminen limittyvät toisiinsa – kansainvälistyminen luo rakenteet ja koulutusvienti tuo niihin taloudellisen ulottuvuuden – tässä tarkastelussa painopiste on nimenomaan siinä, miten nämä tavoitteet näkyvät kansallisissa käytännöissä ja politiikkadokumenteissa.

Aineistona hyödynnän kansallisia strategiaohjelmia ja poliittisia linjauksia, kuten **Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM)** julkaisuja, **Education Finlandin** toimintasuunnitelmia sekä Ranskan osalta **Campus France -ohjelman** ja **Ministère de l'Europe et des Affaires étrangèresin** tuottamia asiakirjoja. Lisäksi tukeudun aiempaan tutkimuskirjallisuuteen, joka käsittelee korkeakoulutuksen vientipolitiikan institutionaalisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia (Juusola, 2020; Tounta, 2022; de Wit et al., 2020).

Luvussa vertaillaan, miten Suomessa ja Ranskassa koulutusvienti kytkeytyy osaksi laajempia kansainvälistymisstrategioita. Suomi rakentaa lähestymistapansa talous- ja innovaatiopolitiikan logiikalle, jossa koulutus on vientituote ja osa kansallista kilpailukykystrategiaa. Ranska puolestaan tukeutuu kulttuuridiplomatian ja frankofonisen yhteistyön perinteeseen, jossa koulutus toimii pehmeän vallan välineenä. Näin ollen luku tuo näkyviin sekä yhteiset globaalit vaikutteet että kansalliset erot siinä, miten koulutusviennin tavoitteet ja oikeutukset rakentuvat.

Korkeakoulutusviennistä on tullut sekä Suomessa että Ranskassa merkittävä osa koulutuspoliittista keskustelua ja kansainvälisiä strategioita. Molemmat maat tavoittelevat korkeakoulujen kansainvälisen aseman vahvistamista, opiskelijoiden houkuttelua ja koulutusyhteistyön lisäämistä osana laajempaa taloudellista ja poliittista vaikuttamista. Lähtökohdat, painotukset ja hallinnolliset rakenteet kuitenkin eroavat toisistaan, mikä tekee vertailusta hedelmällistä.

Suomessa koulutusvienti on institutionalisoitunut erityisesti **Education Finland** -ohjelman ympärille, jota Opetushallitus ja Business Finland tukevat. Ohjelma kokoaa yhteen korkeakouluja ja koulutusalan yrityksiä ja tarjoaa alustan kansainvälistymiselle, näkyvyydelle

ja verkostoitumiselle (Education Finland, ei pvm.; OPH 2023; 2024; 2025). Samalla opetus- ja kulttuuriministeriön linjaukset, kuten **Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030**, painottavat vastuullista kansainvälistymistä, osaajapolitiikan vahvistamista ja kestävä kehityksen huomioimista (OKM, ei pvm.). Tämä luo moniulotteisen strategian, jossa yhdistyvät kaupalliset tavoitteet ja koulutuksen arvopohjainen vastuullisuus.

Ranskassa koulutusviennin strategia perustuu **valtiolliseen koordinointiin** ja vahvaan ulko- ja kulttuuripoliittiseen kytkentään. Keskeinen toimija on **Campus France**, joka toimii opetusministeriön ja ulkoministeriön alaisuudessa ja vastaa Ranskan korkeakoulujärjestelmän kansainvälisestä näkyvyydestä, opiskelijarekrytoinnista ja diplomaattisesta opiskelijayhteistyöstä (Campus France, 2024; 2025). Lisäksi **AUF** korostaa frankofonisen maailman yhteistyötä ja ranskan kielen asemaa osana korkeakoulutuspolitiikkaa. Kansalliset strategiadokumentit, kuten *Stratégie nationale pour l'accueil des étudiants internationaux* (MENJS, 2021), ja laajemmat ohjelmat, kuten **France 2030**, kytkevät korkeakoulutuksen kansainvälistymisen osaksi valtion kilpailukykystrategiaa ja tiedediplomatiaa (MENJS, 2021).

Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen maiden strategioita neljästä näkökulmasta: ensiksi analysoin **strategioiden yhtäläisyyksiä ja eroja**, sen jälkeen vertailen maiden **brändejä, kaupallistamisen tapoja ja rahoituslogiikoita**. Kolmanneksi tarkastelen **hallinnollisia rakenteita ja toimijoiden roolia**, ja lopuksi pohdin **kielellisiä ja kulttuurisia erityispiirteitä**, jotka muovaavat kummankin maan korkeakoulutusviennin suuntaa.

4.1 Strategioiden yhtäläisyydet ja erot

Vaikka näiden kahden valtion kansainvälistymisstrategioissa onkin paljon eroavaisuuksia, niiden välillä on myös yhtäläisyyksiä. Valtioiden välinen yhteisenä suuntana voidaan tunnistaa kolme pääasiallista aihepiiriä: **vetovoima, EU-kehukset ja toimijuuden vahvistaminen**. Sekä Suomen että Ranskan julkisissa asiakirjoissa kansainvälistyminen nähdään järjestelmätasoisena kehittämisohjelmana, jossa tavoitteena on vahvistaa korkeakoulutuksen houkuttelevuutta ja parantaa liikkuvuuden ja kumppanuuksien edellytyksiä. Molemmissa maissa kansainvälistymistä kehitetään aiempaa tiiviimmin EU-kehyksissä muun muassa Erasmus+ - ja Horizon Europe -ohjelmien avulla. Bolognan prosessin myötä on myös syntynyt hallitustenvälinen kehys, EHEA (*European Higher Education Area*). Tavoitteena on opiskelijavetovoiman lisääminen, palveluprosessien parantaminen sekä tutkimus- ja tiedediplomatian vahvistaminen (MESR – *Stratégie nationale*

pour l'accueil des étudiants internationaux, 2021; Campus France: Les missions; Horizon-Europe ohjelmasivut).

Yhtäläisyyksiä maiden välillä on se, että molemmat hyödyntävät valtiollista ohjausta ja tavoittelevat houkuttelevuutta opiskelijoiden, tutkijoiden ja kumppaneiden silmissä. Suomelle kansainvälistyminen on kuitenkin ennen kaikkea osa kilpailukyky- ja innovaatiostrategiaa, kun taas Ranskalle se on tämän lisäksi pehmeän vallan väline, kytkettynä frankofoniseen kieli- ja kulttuuripolitiikkaan.

Valtioiden kansainvälistymisstrategioiden eroja voidaan erotella viiden ulottuvuuden kautta: **strateginen perusta, hallintorakenteet, taloudelliset instrumentit ja kaupallistamisen aste, kielellinen ja kulttuurinen orientaatio sekä yhteistyömuodot ja EU-vivut**. Tässä kappaleessa keskityn neljään jälkimmäiseen ulottuvuuteen ja viittaan strategiseen perustaan, joka analysoidaan tarkemmin luvussa 4.2 brändiä, kaupallistamista ja rahoituslogiikoita käsiteltäessä.

Hallintorakenteet vahvistavat valtioiden välistä eroa. Suomessa ohjaus on verkostomainen: OKM antaa linjaukset, mutta toimeenpanossa roolit ovat jaettuina. OPH vastaa ohjelmakoordinoinnista ja kasvuohjelmista, Business Finland tarjoaa vientivalmennusta ja rahoitusta, ja korkeakoulut toteuttavat omia strategioitaan. Tämä piirtää kuvan kumppanuusvetoisesta mallista, jossa toimijoiden autonomialla on suuri painoarvo (OKM – Kansainvälisyysohjelma, 2024). Ranskassa taas ohjaus on keskitetty ja valtion koordinoima. Campus France toimii kahden ministeriön (MESR ja MEAE) yhteisenä toimeenpanevana virastona, joka hallinnoi rekrytointia, brändäystä ja palveluketjuja. Lisäksi IGÉSR kytkee laadun- ja strategisen ohjauksen osaksi ministeriöiden kokonaisuutta (MESR – Organisation, 2014).

Myös **taloudelliset instrumentit ja kaupallistamisen aste** erottavat maiden strategiat. Suomessa korostuvat maksulliset koulutuspalvelut (esim. EU/ETA-maiden ulkopuolisten tutkinto-opiskelijoiden tutkintomaksut, täydennyskoulutus, konsultointi ja digipalvelut), viennin arvon seuranta ja yritys yhteistyö (OPH-uutiset 2023, 2024 & 2025). Suomen tavoitteena on kasvattaa markkinaehtoista kysyntää ja tarjonnan laajentamista. Ranskassa taas painotetaan palvelukokemusta, sääntelyselkeyttä ja stipendejä vetovoiman vahvistamiseksi (MESR – Stratégie nationale pour l'accueil...; Campus France – Recommandations stratégiques). Näin ollen voidaan todeta, että Ranskan kaupallistamisen sävy on maltillisempi.

Paino on opiskelijavirtojen laadussa, palveluprosesseissa ja diplomatiamandaatissa, ei niinkään viennin arvon eksplisiittisessä kasvattamisessa.

Eroavaisuudet korostuvat entisestään **kielellisen ja kulttuurisen orientaation** kohdalla. Siinä missä Suomi nojaa englanninkielisiin ohjelmiin ja Finnish education -brändiin (Education Finland – Home, 2025; OPH – Koulutusviennille tiekartta, 2020), Ranska painottaa ranskan kieltä ja frankofonisia verkostoja. Suomen kieli on monimutkainen ja harvinainen, minkä vuoksi englanninkielisten tutkintojen lisääminen on ollut välttämätöntä. Ranskassa taas kieli- ja kulttuuripolitiikka on strategian ytimessä: frankofonian vahvistaminen ja ranskan aseman tukeminen ovat keskeisiä tavoitteita, vaikka tarjontaa on myös monipuolistettu (Campus France – Les missions, 2024, Chiffres-clés, 2025, La diplomatie étudiante, 2018; AUF, 2025).

Neljäntenä ulottuvuutena nousevat **yhteistyömuodot ja EU-vivut**. Suomessa korostuu tuote- ja palveluportfolion kehittäminen (koulutuspalvelut, kapasiteetin rakentaminen, johtamisjärjestelmät) sekä kotimaisen klusterin yhteistarjonta (Education Finland). Ranskassa sen sijaan painottuvat opiskelijaliikkuvuus, yhteistutkinnot, tutkimus- ja tiedediplomatia. EU:n ohjelmat ovat molemmille maille tärkeitä, mutta painotukset eroavat. Suomessa Horizon Europe ja Erasmus+ tukevat vienti- ja osaamisperustaista kasvua, kun taas Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiat linkittyvät vielä vahvemmin EU-ohjelmiin ja kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön. Erasmus+ -ohjelman kautta Ranska tukee opiskelijaliikkuvuutta ja koulutusviennin kehittymistä (MESR– Le programme Erasmus+, 2025). *Horizon Europe* -ohjelma korostaa tutkimusyhteistyötä ja tiedediplomatiaa, mukaan lukien hankkeet, jotka edistävät maaperäkoulutusta, tutkimuksen yhdistelyä ja poliittisen päätöksenteon tukemista tieteellä (Horizon Europe – Foster soil education across society, 2022; Horizon Europe – Fostering the consolidation of European science diplomacy, 2025). Lisäksi Ranskan Europe 2020 -strategia pyrkii vahvistamaan tutkimusosaamista ja EU-yhteistyötä (Warrender, 2017), mikä heijastuu myös kansainvälisissä tutkimusohjelmissa, kuten **ANR:n** monikansallisessa yhteistyöstrategiassa (ANR – Transnational cooperation strategy, 2025). Eräs hyvä esimerkki tämänkaltaisesta monikansallisesta yhteistyöstä on *Åsgard Horizon* -ohjelma (Institut français de la Norvège – Åsgard Horizon, 2025), jossa MENJS tekee yhteistyötä norjalaisen vastaavan ministeriön kanssa. Eurooppalaiset ja kansainväliset yhteydet tulevat hyvin esiin myös MESR:n verkkosivuilla (MESR – Europe et international, ei pvm.).

Yhteenvedona voidaan todeta, että Suomi ja Ranska tavoittelevat samankaltaisia päämääriä – houkuttelevuutta, kansainvälisiä kumppanuuksia ja EU-yhteyksiä – mutta toteutustavat eroavat selkeästi. Suomen malli on verkostoitunut, markkinaehtoinen ja laajentumiseen tähtäävä. Sen mittareina toimivat viennin arvo ja toimijaverkoston kasvu. Ranskan malli puolestaan on valtiokoordinoitu, diplomatiaorientoitunut ja kieli-/kulttuuripoliittisesti vahvistettu. Näin ollen keskeiset erot rakentuvat kaupallistamisen asteen, hallintomallin ja kielelliskulttuurisen orientaation ympärille.

4.2 Brändi, kaupallistaminen ja rahoituslogiikat

Tässä luvussa tarkastellaan, miten Suomi ja Ranska lähestyvät korkeakoulutuksen kansainvälistymistä brändin rakentamisen, kaupallistamisen ja rahoituslogiikoiden näkökulmasta. Tarkastelu paljastaa maiden strategisten valintojen ja poliittisten prioriteettien eroavaisuudet, mutta tuo myös esiin, miten nämä valinnat heijastuvat käytännön koulutusviennin toteutukseen, korkeakoulujen autonomiaan ja kansainväliseen kilpailukykyyn. Luvussa käsitellään muun muassa kansallisen brändin merkitystä, koulutuspalveluiden tuotteistamista sekä rahoituksen roolia kestävän ja menestyvän kansainvälistymisen mahdollistajana.

Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategiat eroavat merkittävästi siinä, miten koulutus nähdään osana kansallista brändiä ja millaisia rahoituslogiikoita sen ympärille rakennetaan. **Strateginen perusta** on maiden välillä merkittävä. Suomi on viime vuosina korostanut koulutuksen vientiä ja tuotteistamista osana kansallista talousstrategiaa, kun taas Ranska on pitänyt korkeakoulutuksen vahvemmin kiinni julkisessa rahoituksessa ja valtiollisessa koordinoinnissa, liittäen sen osaksi laajempaa kulttuuri- ja kielipolitiikkaa.

Suomessa koulutuksen kansainvälistymisen ytimessä on vientilogiikka, joka näkyy esimerkiksi Education Finland -ohjelmassa, jonka kautta korkeakoulut, yksityiset yritykset ja muut toimijat kehittävät vientikelpoisia koulutusratkaisuja ja laajentavat näkyvyyttään kansainvälisillä markkinoilla (Education Finland Ohjelmadokumentti, 2024; OPH – Tietoa jäsenmaksusta ja jäsenyydestä, 2021). Ohjelma pyrkii vahvistamaan Suomen koulutusviennin brändiä ja tukemaan korkeakoulujen kansainvälistä toimintaa, yhdistäen koulutuksen markkinallisia tavoitteita ja kansainvälistymisen strategista ohjausta (Finland2030, 2025; Turun yliopisto mukaan Education Finland -kasvuohjelmaan, 2020). Ohjelma kokoaa jäsenorganisaatiot yhteen, tarjoaa tukea verkostoitumiseen, markkinointiin ja kansainvälisiin vientiponnistuksiin, ja jäsenyys edellyttää maksua. Käytännössä koulutus näyttäytyy

tuotteena, jota voidaan myydä globaaleille markkinoille, esimerkiksi maksullisten maisteriohjelmien, koulutuspakettien ja digitaalisten oppimiskäytäntöjen kautta. Education Finlandin tiedotteiden mukaan jäsenorganisaatioiden vienti kasvoi 20 % vuonna 2023 ja jatkoi kasvuaan vuonna 2024. Myös vuoden 2025 tilastojen mukaan koulutusvientä on nousujohteista (OPH, 2023, 2024 & 2025).

Brändin rakentamisessa painottuvat laajennettavat ratkaisut ja globaalit markkinat. Education Finland viestii suomalaisesta koulutuksesta laadukkaana, innovatiivisena ja tasa-arvoa korostavana, mutta kuitenkin kaupallistettavana kokonaisuutena. Tämä näkyy myös tapahtumissa, kuten Educa-messuilla, joissa suomalaisen koulutusviennin osaamista esitellään kansainvälisille vierailijoille (Educa fair 2025, ei pvm.). Julkinen sektori luo raamit, mutta käytännön toteutus ja taloudellinen riskinotto tapahtuvat usein korkeakoulujen ja yritysten tasolla. OKM:n kansainvälisyyslinjaukset ja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio korostavat vastuullista, mutta samalla kilpailukykyistä kansainvälistymistä, jossa suomalaiset korkeakoulut pyritään kytkemään globaaleihin verkostoihin (OKM – Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio, 2024; OKM – KV-linjaukset 2017–2025, 2016). OECD (2025) on todennut, että Suomen koulutusviennin vahvuutena on innovatiivinen oppimisteknologia ja pedagogiikan osaaminen, mutta samalla haasteena on rajallinen markkinakoko ja se, että kaupallistamisen painotus voi aiheuttaa jännitteitä korkeakoulutuksen julkisen roolin kanssa.

Ranskassa kansainvälistymisen painopiste liittyy opiskelijavetovoimaan ja kulttuuridiplomatiaan. Campus France toimii järjestelmän ”yksi ovi” -operaattorina, joka yhdistää rekrytoinnin, brändäyksen, kumppanuudet ja palveluketjujen ohjauksen (Campus France – Les missions, 2024; Chiffres-clés, 2025). Brändäys kiteytyy ”*Étudier en France*” -kokonaisimagoon, jota valtio vahvistaa diplomaattiverkostojen, ulkomailla toimivien ranskalaisten instituuttien ja frankofonisen yhteistyön kautta (Campus France – Un nouveau nom pour une meilleure visibilité, 2023; Campus France – Valoriser la France académique, 2023). Ranskan aineistoissa korostuu frankofoninen ulottuvuus ja niin kutsuttu ”opiskelijadiplomatia” (diplomatie étudiante) (Campus France – La diplomatie étudiante au cœur de la stratégie internationale de la France, 2018), mikä erottaa profiilia Suomen markkinaehtoisemmasta vientikehyksestä. Opiskelijadiplomatialla tarkoitetaan Ranskan pyrkimystä vahvistaa kansainvälistä vaikutusvaltaansa houkuttelemalla ulkomaisia opiskelijoita Ranskaan ja luomalla heidän kauttaan pitkäaikaisia kulttuurisia ja poliittisia siteitä lähtömaihin. Toisin kuin taloudelliseen hyötyyn painottuva koulutusvientä, opiskelijadiplomatia nojaa ajatukseen koulutuksesta pehmeän vallan välineenä (*soft power*),

jossa ulkomaisten opiskelijoiden kouluttaminen nähdään investointina Ranskan globaaliin näkyvyyteen ja tuleviin yhteistyösuhteisiin. Campus France -ohjelman asiakirjoissa tätä kuvataan strategiana, jossa koulutus, kieli ja kulttuuri kytkeytyvät osaksi Ranskan ulko- ja kehityspolitiikkaa (Campus France, 2018; Tounta, 2022).

Toisin kuin Suomessa, Ranska ei perusta strategiaansa koulutuksen kaupallistamiseen, vaan julkiseen rahoitukseen ja pehmeään valtaan. Stipendiohjelmien ja vastaanottopalvelujen avulla pyritään houkuttelemaan kansainvälisiä opiskelijoita, mutta samalla myös rakentamaan pitkäjänteisiä poliittisia ja kulttuurisia siteitä erityisesti ranskankielisiin maihin (MENJS – Stratégie nationale pour l'accueil des étudiants internationaux, 2021). Rahoituslogiikka kytkeytyy vahvasti valtiolliseen koordinointiin. Campus France ei toimi pelkkänä markkinointikanavana, vaan myös strategisena toimijana, joka suuntaa resursseja ja kumppanuuksia Ranskan kansainvälisen aseman vahvistamiseksi (Campus France – Recommandations stratégiques, 2023; Campus France – Une boussole stratégique, 2023). Ranskan hallitus on esimerkiksi **France 2030** -ohjelman kautta suunnannut merkittäviä resursseja tutkimuksen ja korkeakoulutuksen kansainvälistymiseen tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta (MESR – France 2030, 2022).

Ranska hyödyntää myös EU-kehyksiä, kuten Horizon Europe ja Erasmus+, kansainvälisen tiede- ja koulutusdiplomatian välineenä (Horizon Europe, 2021; MESR – Le programme Erasmus+, 2025). Tämä liittyy korkeakoulutuksen osaksi laajempaa kulttuuri- ja ulkopolitiikkaa, jossa koulutus tukee maan pehmeää valtaa ja kansainvälistä asemaa.

Suomen ja Ranskan erilaiset lähestymistavat paljastavat syviä eroja koulutuspolitiikan taustalla. Suomessa korkeakoulutus näyttyy entistä enemmän **taloudellisena resurssina**, jota voidaan hyödyntää vientituotteena. Tämä kytkeytyy uusliberaaleihin hallintalogiikoihin, joissa korkeakoulujen odotetaan tuottavan myös taloudellista arvoa (OECD, 2025). Brändi rakennetaan kilpailukyvyyn, innovatiivisuuteen ja laajentamismahdollisuuksien ympärille. Ranskassa taas korkeakoulutus liitetään osaksi **kulttuuri- ja ulkopolitiikkaa**. Kaupallistamisen sijaan paino on valtiollisessa koordinoinnissa, stipendeissä ja frankofonisissa verkostoissa, joiden kautta korkeakoulutus tukee maan pehmeää valtaa ja kansainvälistä asemaa. Tämä heijastaa käsitystä, jossa korkeakoulutus on osa kansallista identiteettiä ja diplomatiikkaa, ei ensisijaisesti taloudellinen vientituote.

Näin ollen voidaan sanoa, että Suomi pyrkii rakentamaan koulutusviennistään osan talouden kasvustrategiaa, kun taas Ranska näkee korkeakoulutuksen ennen kaikkea osana valtiollista

vaikutusvallan ja kulttuuriperinnön jatkumoa. Tämä perusero heijastuu sekä brändäyksessä että rahoituslogiikoissa ja kertoo laajemmin maiden koulutuspoliittisista arvoista ja yhteiskunnallisista tavoitteista.

4.3 Hallinnolliset rakenteet ja toimijoiden roolit

Koulutusviennin ja korkeakoulutuksen kansainvälistymisen hallinnolliset rakenteet Suomessa ja Ranskassa heijastavat laajempaa eroa hallintokulttuureissa ja politiikan ohjauksen logiikassa. Keskeinen kysymys on, kuka johtaa kansainvälistymistä ja minkälaisella rakenteella sitä toteutetaan. Onko rakenne keskitetysti valtiollisten toimijoiden ohjauksessa vai hajautetummin useiden eri organisaatioiden toimesta?

Suomessa koulutusvienti ja kansainvälistyminen rakentuvat usean rinnakkaisen hallinnollisen toimijan varaan, joissa keskeisiä ovat OKM ja OPH. OKM luo strategiset linjaukset, kuten korkeakoulutuksen ja tutkimuksen **Visio 2030 ja vastuullisen kansainvälistymisen linjaukset** (OKM, 2016; OKM, 2024). Näissä asiakirjoissa määritellään koulutusviennin suunta, tavoitteet ja arvopohja – esimerkiksi vastuullisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmasta. Ministeriö toimii siis selvästi poliittisen ohjauksen ytimessä.

Käytännön toteutuksesta vastaa kuitenkin OPH:n hallinnoima **Education Finland** -ohjelma, joka kokoaa yhteen suomalaiset koulutusviejät ja toimii verkostomaisena kasvuohjelmana (Skantsi, 2024; Education Finland, ei pvm.). Ohjelman jäsenorganisaatiot, kuten yliopistot, ammattikorkeakoulut, koulutusalan yritykset ja muut toimijat, oat käytännön viennin toteuttajia, mutta ne toimivat valtion luoman ohjelmakehyksen sisällä. OPH myös raportoi viennin kasvusta ja tekee näkyväksi sektorin taloudellista kehitystä (OPH 2023, 2024 & 2025).

Hallintorakenne on siis **osittain hajautettu**, sillä varsinainen vientitoiminta tapahtuu yksittäisten korkeakoulujen ja yritysten tasolla. Toisaalta strateginen linjaus ja koordinaointi ovat vahvasti keskitettyjä. Voidaan siis sanoa, että Suomi nojaa ”**verkostomaisen keskitettyyn malliin**”, jossa valtio luo puitteet, mutta toimijat ovat autonomisia vientinsä toteuttajia. Tämä malli on perusteltu, sillä koulutusvienti edellyttää sekä kansallista brändäystä (”Finnish Education”) että paikallista erityisosaamista (Education Finland – Policy and management, ei pvm.).

Ranskassa hallinnolliset rakenteet painottavat valtion keskitettyä ohjausta huomattavasti enemmän kuin Suomessa. Nykyisin keskeinen rooli on MESR-ministeriöllä, joka ohjaa

korkeakoulupolitiikkaa ja kansainvälistymisen suuntaa yksityiskohtaisten ohjelmien ja asetusten kautta, mutta vuonna 2002 vastaavat asetukset ja ohjelmat julkaistiin MENJS virallisessa tiedonannossa (Bulletin officiel, 2002; MENJS, 2021), mikä havainnollistaa valtion keskitettyä roolia koulutuspolitiikassa.

Ranskan korkeakoulujärjestelmässä ministeriö ohjaa ja valvoo korkeakoulutusta useiden alayksiköiden kautta. IGÉSR:n korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kollegio (CESRI) vastaa valvonnasta ja arvioinnista (MESR – Collège Enseignement supérieur, recherche et innovation de l'IGÉSR, ei pvm.). Ministeriön rakenne ja eri alayksiköt on järjestetty niin, että ne pystyvät ohjaamaan ja koordinoimaan sekä kotimaisia että kansainvälisiä korkeakouluun liittyviä toimintoja, erityisesti Campus France -ohjelmaa, joka hoitaa kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointia ja Ranskan korkeakoulutuksen markkinointia (MESR – Organisation, 2014).

Kansainvälisen koulutuspolitiikan toimeenpano on keskitetty **Campus France -organisaatiolle**, joka on valtion alainen toimija ja jolla on laaja mandaatti sekä opiskelijarekrytoinnissa että Ranskan korkeakoulutuksen markkinoinnissa (Campus France – Les missions, 2024). Campus France toimii valtakunnallisena brändinä, hallinnoi opiskelijamobilitteettia ja julkaisee tilastoja, suosituksia ja strategisia linjauksia (Campus France – Recommandations stratégiques, 2023). Tämä siis tarkoittaa, että Ranskassa kansainvälistyminen on sekä hallinnollisesti että operatiivisesti keskitettyä.

Lisäksi Ranskan kansainvälistymisstrategiat liitetään usein laajemmin **diplomatian ja kehityspolitiikan** kokonaisuuteen. Esimerkiksi ulkoministeriön lanseeraama strategia perusopetuksen kansainvälisestä yhteistyöstä (2024–2028) osoittaa, että koulutus nähdään paitsi vientituotteena myös pehmeän vallan instrumenttina (Ministry for Europe and Foreign Affairs – France is launching a new international strategy on basic education, ei pvm.). Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että Ranskassa koulutusviennin johto on tiukasti valtion käsissä, osana kansallista ulkopoliittista visiota.

Voidaan siis todeta, että Suomen ja Ranskan välillä näkyy selvä ero hallintomalleissa. Suomessa painopiste on **verkostomaisessa yhteistyössä**, jossa valtio tarjoaa raamit ja ohjelmallisen tuen, mutta toimijoilla (yliopistoilla, yrityksillä yms.) on laaja autonomia viennin toteuttamisen suhteen. Ranskassa sen sijaan hallinto on **selkeästi keskitetty**, ja sekä strateginen suunnittelu että operatiivinen toteutus kulkevat valtion ja sen alaisen toimijan (Campus France) kautta.

Tämä herättää kysymyksen siitä, kumpi malli oikeastaan tukee paremmin koulutusviennin pitkäjänteistä kehitystä. Suomalainen hajautettu malli voi tarjota joustavuutta ja innovaatiota, mutta se edellyttää vahvaa koordinaatiota, jotta kansallinen brändi säilyy yhtenäisenä.

Ranskalainen malli puolestaan vahvistaa selkeyttä ja johdonmukaisuutta, mutta voi kaventaa yksittäisten toimijoiden liikkumavaraa.

Samalla voidaan pohtia, että kumpi malli on globaalissa kilpailussa tehokkaampi. Suomi nojaa siihen, että laadukas koulutusbrändi ja verkostomainen toimintatapa houkuttelevat asiakkaita (OPH, 2020 – Koulutusviennille tiekartta). Ranska puolestaan hyödyntää vahvaa valtiollista diplomatiata ja keskitettyä markkinointiorganisaatiota, mikä mahdollistaa voimakkaan kansallisen näkyvyyden (Campus France – Recommandations stratégiques, 2023; La diplomatie étudiante au coeur de la stratégie internationale de la France, 2018).

4.4 Kielelliset ja kulttuuriset erityispiirteet

Kielelliset ja kulttuuriset erityispiirteet muodostavat keskeisen ulottuvuuden korkeakoulutuksen kansainvälistymisessä, ja ne heijastavat samalla syvempiä yhteiskunnallisia arvoja ja poliittisia painotuksia. Suomen ja Ranskan vertailu tuo esiin, kuinka kansalliset kielet, kulttuuriset identiteetit ja kansainväliset suhteet kietoutuvat osaksi korkeakoulutuspolitiikkaa ja koulutusviennin strategioita.

Suomessa korkeakoulutuksen kansainvälistyminen on vahvasti linkittynyt englannin kielen käyttöön. Vaikka suomi ja ruotsi ovat virallisia kieliä, englanti on käytännössä kansainvälisten opinto-ohjelmien lingua franca (Skantsi, 2024). Tämä heijastaa globalisaation vaikutusta ja pyrkimystä houkutella kansainvälisiä opiskelijoita mahdollisimman laajasta kohderyhmästä (Opetushallitus 2023, 2024 & 2025). Englannin laaja käyttö mahdollistaa suomalaisille korkeakouluille osallistumisen globaaleihin verkostoihin ja lisää koulutusviennin näkyvyyttä kansainvälisillä markkinoilla (Education Finland – Policy and management, ei pvm.; OKM – Kansainvälisyys-ohjelma ja globaaliverkostot, 2020). Toisaalta kehityksellä on myös jännitteitä. Muun muassa kansalliskielten asema saattaa jäädä taka-alalle, ja osa asiantuntijoista on tuonut esiin huolen siitä, että englannin ylivalta voi pitkällä aikavälillä kaventaa suomalaisen kulttuurin ja tieteen erityispiirteitä (OPH – Koulutusviennille tiekartta, 2020). Kielen valinta toimii siten myös poliittisena ja kulttuurisena strategiana, joka määrittää, millaisia arvoja korkeakoulutuksen kansainvälistymiseen liitetään ja millaista kuvaa Suomesta välitetään maailmalle (OKM –

Kansainvälisyys-ohjelma ja globaaliverkostot, 2020.; OKM – Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vastuullisen kansainvälisyyden ryhmä, 2016).

Ranskassa tilanne on erilainen. Ranskan kielen merkitys on vahvasti sidoksissa maan historialliseen ja kulttuuriseen identiteettiin sekä laajempaan geopolitiittiseen kontekstiin. Ranska korostaa korkeakoulutuksen kansainvälistymisessä frankofoniaa ja ranskankielistä yhteistyötä (MESR – Le ministère et la Francophonie, 2025). Ministeriö tekee myös yhteistyötä Euroopan neuvoston, OECD:n ja UNESCO:n kanssa, mikä tuo lisäulottuvuuksia kulttuuriseen ja kielelliseen ulottuvuuteen (MESR – Le ministère et le Conseil de l’Europe, 2025; Le ministère et l’OCDE, 2025; Le Ministère et l’UNESCO, 2025). Frankofoninen maailma muodostaa Ranskalle merkittävän kulttuurisen ja poliittisen verkoston, jossa kieli toimii keskeisenä siteenä (Campus France – Les missions, 2024; La diplomatie étudiante au coeur de la stratégie internationale de la France, 2018).

Campus France -ohjelman kautta Ranska pyrkii vahvistamaan ranskan kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja koulutuksen kielenä sekä luomaan vastavoimaa englannin ylivallalle (Campus France – Stratégies de développement de la mobilité internationale des étudiants et attractivité de l’enseignement supérieur français, 2004.; Campus France – Recommandations stratégiques, 2023; Agence universitaire de la Francophonie, 2025). Kieleen liittyy myös symbolinen ulottuvuus, joka ilmenee Ranskan haluna puolustaa omaa kulttuurista erityisyyttään ja vahvistaa vaikutusvaltaansa globaalissa koulutus kentässä (Une boussole stratégique, 2023; MENJS – Bulletin officiel, 2021).

Kulttuuristen erityispiirteiden osalta voidaan havaita, että Suomessa kansainvälistyminen rakentuu pitkälti talouslähtöisen kilpailukyvyn logiikan ympärille. Kansainväliset opiskelijat nähdään potentiaalisina osaajina työmarkkinoille, ja koulutusvientiä tarkastellaan osana laajempaa talouspoliittista kokonaisuutta (Education Finland, ei pvm.; OPH – Suomalainen koulutusvienti jatko kasvuun, 2025). Lisäksi OKM:n toimialan strategiat ja linjaukset tukevat korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ja koulutusvientipolitiikkaa (OKM – Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan strategiat, ohjelmat ja linjaukset, ei pvm.; OKM – Kansainvälisyys, ei pvm.). Nämä heijastelevat suomalaisen yhteiskunnan pragmaattista lähestymistapaa, jossa korostuu koulutuksen instrumentaalinen arvo. Ranskassa puolestaan kulttuurinen diplomatia ja kielen symbolinen merkitys painottuvat enemmän. Kansainvälisiä opiskelijoita houkutellessaan osaksi frankofonista yhteisöä, mikä heijastaa pyrkimystä vahvistaa

Ranskan globaalia asemaa kulttuurisena ja poliittisena vaikuttajana (Campus France, 2023; La mobilité étudiante sortante, 2025).

Nämä erot eivät kuitenkaan ole täysin vastakkaisia, vaan pikemminkin täydentäviä. Molemmista maista kieli ja kulttuuri toimivat välineinä, joilla korkeakoulutus kiinnittyy osaksi kansallista identiteettiä ja kansainvälistä strategiaa. Kysymys ei ole vain siitä, mitä kieliä opetuksessa käytetään, vaan siitä, millaisia merkityksiä ja arvoja niiden kautta tuotetaan. Suomen ja Ranskan esimerkit osoittavat, että kansainvälistymisen kulttuurinen ulottuvuus ei ole neutraali, vaan rakentaa aktiivisesti kuvaa kansallisesta erityisyydestä ja globaalista asemasta (Skantsi, 2024). Seuraava taulukko kokoaa yhteen Suomen ja Ranskan korkeakoulutusviennin strategioiden keskeiset erot ja yhtäläisyydet luvussa 4 esitetyn vertailun perusteella.

Taulukko 1 Korkeakoulutusviennin strategioiden keskeiset erot ja yhtäläisyydet

Vertailun ulottuvuus	Suomi	Ranska
Strateginen perusta	Markkinalähtöinen ja verkostomainen malli; koulutus nähdään vientituotteena ja osaamisperustaisen kasvun välineenä.	Valtiokoordinoitu ja kulttuuridiplomatian ohjaama malli; koulutus nähdään osana ulko- ja kielipolitiikkaa.
Ohjaus- ja hallintorakenne	Hajautettu rakenne: OKM, OPH, Business Finland ja korkeakoulut toteuttavat yhteistä strategiaa.	Keskitetty rakenne: MESR ja MEAE ohjaavat Campus Francea, joka vastaa käytännön toteutuksesta.
Kaupallistamisen aste	Korkea: lukukausimaksut, konsultointi ja koulutuspalvelujen vienti.	Maltillinen: paino julkisessa rahoituksessa, stipendeissä ja frankofonisessa yhteistyössä.
Kielellinen ja kulttuurinen painotus	Englanninkieliset ohjelmat ja ”Finnish Education” -brändi korostavat kilpailukykyä.	Ranskan kieli ja frankofoninen yhteistyö tukevat pehmeää valtaa ja kulttuurista identiteettiä.

Tavoitteet ja EU-kehys	Kansainvälinen kilpailukyky ja vientiarvon kasvu; EU- ja OECD-painotus.	Houkuttelevuus, diplomatia ja tutkimusyhteistyö; EU- ja frankofoninen verkostoituminen.
------------------------	---	---

5 Haasteet ja mahdollisuudet kansainvälisessä korkeakoulutusviennissä

Tässä luvussa vastaan kolmanteen tutkimuskysymykseeni: *Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia korkeakoulutuksen koulutusvienti tuo mukanaan Suomessa ja Ranskassa?* Luku kokoaa yhteen aiempien analyysien keskeiset havainnot ja tarkastelee niitä erityisesti tulevaisuuden näkökulmasta. Tarkastelu pohjautuu kansallisiin strategioihin, aiempaan tutkimukseen sekä politiikka-asiakirjoihin, mutta samalla se tulkitsee, millaisia riskejä ja mahdollisuuksia koulutusviennin erilaiset painotukset luovat kummankin maan korkeakoulupolitiikalle.

Kansainvälinen korkeakoulutusvienti on molemmissa maissa osa laajempaa koulutus- ja innovaatiopolitiikkaa, jossa koulutus nähdään sekä kansallisena voimavarana että globaalina kaupallisena ja kulttuurisena tuotteena. Korkeakoulutusviennin tavoitteet ovat moninaisia. Niillä pyritään muun muassa lisäämään yliopistojen kansainvälistä näkyvyyttä, vahvistamaan taloudellista kestävyyttä, edistämään opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuutta sekä tukemaan osaamisen ja innovaatioiden kansainvälistä vaihtoa. Siinä kuitenkin ilmenee myös useita poliittisia, hallinnollisia ja taloudellisia haasteita, jotka vaikuttavat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Haasteiden ja mahdollisuuksien tarkastelu on merkityksellistä, koska kansainvälinen koulutus ei toimi tyhjiössä, vaan se kytkeytyy niin kansallisiin strategioihin, lainsäädäntöön ja rahoitusmalleihin kuin globaaleihin korkeakoulutuksen suuntauksiin. Suomessa korkeakoulutusviennin kehittämistä ohjaa OKM sekä OPH, jotka määrittelevät kansalliset tavoitteet, ohjelmat ja tukimekanismit. Ranskassa puolestaan valtion keskitetty ohjaus, ministeriöiden kuten MESR:n ja MENJS:n sekä organisaatioiden kuten IGÉSR:n ja AUF:n roolit luovat vahvan hallinnollisen kehyksen. Tämä kuitenkin samalla lisää byrokraattista monimutkaisuutta ja voi rajoittaa joustavuutta paikallisten yliopistojen tasolla.

Taloudelliset tekijät muodostavat keskeisen haasteen erityisesti markkinaehtoisessa korkeakoulutusviennissä. Vaikka kansainväliset opiskelijat voivat tuoda yliopistoille merkittäviä tuloja, rahoitusmallit ja kilpailu globaaleilla markkinoilla asettavat vaatimuksia kustannustehokkuudelle, laadun varmistamiselle ja kilpailukyvyn jatkuvalle arvioinnille. Samalla poliittiset ja kulttuuriset erot eri maiden välillä voivat vaikeuttaa ohjelmien vertailtavuutta ja yhteistyön pitkäjänteistä rakentamista.

Toisaalta korkeakoulutusvientiin liittyy myös merkittäviä mahdollisuuksia. Osaamisvientiin liittyvä kansainvälinen yhteistyö voi vahvistaa tutkimus- ja koulutusverkostoja, lisätä yliopistojen tutkimusresurssien hyödyntämistä ja luoda uusia innovaatioita. Lisäksi opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälinen liikkuvuus edistää kulttuurista moninaisuutta, kielitaitoa ja globaalia ymmärrystä. EU:n tasolla tukevat ohjelmat, kuten Erasmus+, tarjoavat rakenteellista ja taloudellista pohjaa liikkuvuudelle, mikä helpottaa yhteistyön käynnistämistä ja riskien hallintaa.

Kokonaisuudessaan siis kansainvälisen korkeakoulutusviennin kenttä muodostuu monitasoiseksi verkostoksi, jossa hallinnolliset päätökset, poliittiset tavoitteet ja taloudelliset realiteetit rajoittuvat globaaliin koulutuskenttään. Tämän vuoksi haasteiden ja mahdollisuuksien analyysi edellyttää sekä kansallisten strategioiden että kansainvälisten trendien ymmärtämistä. Seuraavissa alaluvuissa tarkastelen näitä näkökulmia seuraavan erittelyn mukaisesti: ensin poliittisia, hallinnollisia ja taloudellisia haasteita (5.1), sitten mahdollisuuksia osaamisvientiin ja yhteistyöhön (5.2) ja lopuksi EU:n roolia tukevana taustatekijänä (5.3).

5.1 Poliittiset, hallinnolliset ja taloudelliset haasteet

Kansainvälisen korkeakoulutusviennin kehittämisessä poliittiset, hallinnolliset ja taloudelliset tekijät muodostavat keskeisen haastekentän. Haasteet eivät rajoitu pelkästään kansalliseen lainsäädäntöön tai rahoitusmalleihin, vaan ne kytkeytyvät myös korkeakoulujen sisäisiin päätöksentekoprosesseihin, resurssien kohdentamiseen ja kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin.

Poliittiset linjaukset vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita korkeakoulutusviennille asetetaan ja millä prioriteeteilla resursseja suunnataan. Hallinnolliset rakenteet puolestaan määrittävät päätöksenteon nopeuden, koordinoinnin ja vastuujakojen selkeyden. Taloudelliset tekijät – kuten valtion budjettirajoitukset, opiskelijoiden maksamat lukukausimaksut ja kansainvälisten ohjelmien rahoitus – asettavat konkreettiset puitteet korkeakoulujen toiminnalle.

Haasteiden monitasoinen luonne tarkoittaa, koulutusviennin kehittämisessä on löydettävä tasapaino kansallisten tavoitteiden, paikallisten toimijoiden autonomian ja markkinaehtoisen toiminnan välillä. Samalla on huomioitava, että kansainvälisen kilpailun kiihtyessä korkeakoulujen on pystyttävä reagoimaan nopeasti globaaleihin muutoksiin, sopeuttamaan

tarjontaa kansainvälisten opiskelijoiden tarpeisiin ja hyödyntämään digitaalisia ratkaisuja markkinoinnissa ja oppimisen tukena.

Tämän vuoksi poliittisten, hallinnollisten ja taloudellisten haasteiden ymmärtäminen on keskeistä, jotta voidaan rakentaa kestäviä ja tehokkaita malleja, jotka tukevat korkeakoulutusviennin pitkäjänteistä kehitystä sekä kansallisen että kansainvälisen tason tavoitteiden saavuttamista.

Suomessa koulutusvientistrategiat ja kansainvälisyysohjelmat määräytyvät pääosin OKM:n ja OPH:n kautta, ja Education Finland -ohjelma ohjaa korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja muiden koulutuspalveluiden kansainvälistä toimintaa (Education Finland, 2025; Skantsi, 2024). Tämä kansallinen tuki tarjoaa selkeän viitekehyksen ja mahdollistaa kansainvälisten verkostojen hyödyntämisen, mutta byrokratia ja resurssien rajallisuus voivat hidastaa korkeakoulujen reagoitukykyä nopeasti muuttuvilla globaaleilla markkinoilla (OKM – KV-linjaukset 2017–2025, 2016; OKM – Kansainvälisyys, ei pvm.).

Suomalaisessa mallissa korkeakoulut toimivat hajautetussa hallintorakenteessa, mikä antaa strategista liikkumavaraa, mutta luo myös epätasa-arvoa koulutuksen näkyvyydessä ja tuloksissa. Resurssien riittävyys ja ohjelmien koordinointi ovat ratkaisevia tekijöitä, sillä menestys kansainvälisillä markkinoilla edellyttää paitsi laadukasta koulutustarjontaa myös markkinointia, kumppanuusverkostoja ja ohjelmien jatkuvaa kehittämistä (OPH, 2024; 2025). Kriittisenä näkökulmana voidaan pitää sitä, että koulutusviennin menestys riippuu pitkälti julkisen tuen tehokkuudesta ja yliopistojen kyvystä sovittaa strateginen päätöksenteko nopeasti muuttuviin kansainvälisiin olosuhteisiin.

Ranskassa poliittinen ja hallinnollinen ohjaus on huomattavasti keskitetympää. Ministeriöt, kuten MESR ja MENJS, sekä valvontaa harjoittava IGÉSR, varmistavat kansallisesti yhtenäiset standardit ja pitkän aikavälin strategiat korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja innovaation alueella (Bulletin officiel, 2002). Tämä keskitetty hallintomalli tuo mukanaan korkean tason ohjauksen ja laadunvalvonnan, mikä vähentää hajonneisuutta ja mahdollistaa koordinoitun koulutusviennin. Toisaalta keskitetty päätöksenteko ja ministeriön hyväksyntävelvoitteet voivat hidastaa korkeakoulujen joustavuutta ja rajoittaa kykyä reagoida nopeasti kansainvälisiin kysyntämuutoksiin (MESR – Le ministère et le Conseil de l’Europe, 2021; Campus France – La mobilité étudiante sortante, 2025).

Koulutuksen viennin esteisiin liittyy myös taloudellisia tekijöitä. Suomessa kansainvälisten opiskelijoiden tuomat tulot ovat kasvussa, ja Education Finland -ohjelma tukee markkinointia, ohjelmien kehittämistä ja globaaleihin verkostoihin pääsyä (OPH, 2024; 2025). Kriittisesti tarkasteltuna rahoituksen rajallisuus ja julkisten resurssien kohdentaminen asettavat kuitenkin rajoja kasvun nopeudelle. Näin ollen korkeakoulujen on tasapainotettava laadukas koulutus ja taloudellinen tuottavuus. Ranskassa ohjelmien rahoitus riippuu pitkälti valtion budjetista ja kilpailusta EU:n Horizon Europe -ohjelmassa, mikä lisää paineita hallinnolliselle tehokkuudelle ja ohjelmien tuloksellisuudelle. Tämä puolestaan voi samalla rajoittaa korkeakoulujen autonomian ja innovatiivisuuden toteutumista (MENJS, 2021; Science|Business, 2025).

Kulttuuriset ja hallinnolliset käytännöt vaikuttavat myös siihen, miten koulutusvientiin suhtaudutaan ja miten sitä voidaan toteuttaa. Suomessa vastuullisen kansainvälisyyden ohjelmat korostavat eettistä ja kestävästä yhteistyötä, mikä tukee pitkäaikaista luottamusta kansainvälisissä verkostoissa (OKM, 2016). Ranskassa ministeriön ohjaamat verkostot ja Campus France -toiminnot keskittyvät kansainvälisten opiskelijoiden vastaanottoon ja integrointiin koulutusjärjestelmään, mutta toteutus vaatii huomattavaa hallinnollista kapasiteettia ja koordinaatiota (Campus France – Les missions, 2024; Campus France – La mobilité étudiante sortante, 2025). Näin ollen byrokratian hallinta, resurssien riittävyys ja ministeriön linjaukset muodostavat keskeisen osan kansainvälisen koulutusviennin onnistumisesta.

Kun näiden kahden maan strategioita vertaillaan, voidaan todeta, että Suomen hajautettu ja joustava malli tarjoaa korkeakouluille liikkumavaraa ja mahdollisuuden markkinalähtöisiin innovaatioihin. Haittapuolena on kuitenkin se, että mallin vaikuttavuus riippuu ohjelmien koordinoinnista ja resurssien tehokkaasta kohdentamisesta. Ranskan keskitetty malli sen sijaan takaa yhtenäiset standardit ja vahvan poliittisen tuen. Tämä malli kuitenkin voi hidastaa innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa ja asettaa esteitä markkinalähtöiselle koulutusviennille (OECD, 2025).

Kokonaisuudessaan poliittiset, hallinnolliset ja taloudelliset haasteet muodostavat monitasoisen verkoston, jossa lainsäädäntö, byrokratia, resurssit ja kulttuuriset tekijät kietoutuvat toisiinsa ja vaikuttavat siihen, millä ehdoilla korkeakoulutusvientiä voidaan toteuttaa. Haasteiden ymmärtäminen on merkityksellistä, jotta tulevaisuudessa voidaan kehittää kestäviä, joustavia ja kilpailukykyisiä koulutusviennin malleja.

5.2 Mahdollisuudet osaamisvientiin ja yhteistyöhön

Kansainvälisen korkeakoulutusviennin potentiaali Suomessa ja Ranskassa liittyy paitsi taloudellisiin hyötyihin myös strategiaan mahdollisuuksiin osaamisen, verkostojen ja tutkimusyhteistyön edistämiseksi. Koulutusvienti tarjoaa molemmissa maissa väylän vahvistaa kansainvälistä näkyvyyttä, lisätä institutionaalista vaikutusvaltaa globaalissa koulutuskentässä sekä edistää strategisia kumppanuuksia tutkimuksen ja opetuksen osa-alueilla. Toteutustavat vaihtelevat kuitenkin merkittävästi hallinnollisen rakenteen, poliittisten painotusten ja kansallisten prioriteettien mukaan, mikä vaikuttaa siihen, miten osaamista viedään, millaisia yhteistyöverkostoja rakennetaan ja millä ehdoilla kansainvälinen vuorovaikutus toteutuu. Tämä luku tarkastelee näitä mahdollisuuksia systemaattisesti, vertaillen Suomen joustavaa ja oppilaitoskeskeistä mallia sekä Ranskan keskitettyä ja frankofonista lähestymistapaa.

Suomessa koulutusvienti on osa laajempaa kansainvälisyys- ja kehityspoliittista strategiaa. Education Finland -ohjelma toimii koordinoivana alustana, joka tuo yhteen korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yritykset. Se myös mahdollistaa koulutusvientitoiminnan integroinnin globaaleihin kehitysohjelmiin (Education Finland, 2025; Skantsi, 2024). Ohjelma tukee esimerkiksi koulutuksen myyntiä kehitysmaihin ja tarjoaa asiantuntijuutta, mikä mahdollistaa osaamisen viennin kehitysyhteistyön välineenä. Näin koulutusvientitoiminta voi tukea paitsi suomalaisia toimijoita, myös vastaanottavien maiden koulutusjärjestelmiä erityisesti perus- ja ammatillisessa koulutuksessa (Finland2030, 2025; OPH, 2020).

Kansainvälisten partnereiden merkitys korostuu vahvasti, sillä koulutusvienti perustuu usein verkostojen ja yhteisohjelmien rakentamiseen. Suomessa korkeakoulut osallistuvat ohjelmiin, joissa tarjotaan yhteisiä koulutusohjelmia, tutkimusprojekteja ja koulutuskokonaisuuksia yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa (Turun yliopisto, 2020; Education Finland – Policy and management, ei pvm.). Näiden ohjelmien kautta suomalaiset oppilaitokset voivat hyödyntää verkostojen tarjoamaa osaamista, lisätä liikkuvuutta ja vahvistaa kansainvälistä profiiliaan. Samalla syntyy mahdollisuuksia kehittää uusia, innovatiivisia opetustapoja, jotka vastaavat globaaleihin osaamistarpeisiin.

Ranskassa mahdollisuudet korostuvat keskitetyn hallintomallin tuoman koordinaation ja Campus France -järjestelmän kautta. Campus France toimii strategisena välineenä korkeakoulujen kansainvälisen houkuttelevuuden vahvistamiseksi, opiskelijaliikkuvuuden kasvattamiseksi ja koulutusviennin tukemiseksi (Campus France – Les missions, 2024;

Campus France – Recommandations stratégiques, 2023). Ohjelman kautta voidaan kehittää yhteisohjelmia ja kaksoistutkintoja, jotka hyödyttävät sekä ranskalaisia oppilaitoksia että kansainvälisiä partnereita. Samalla osaamisen vaihto ja tutkimusyhteistyö tiivistyvät.

Hyvä esimerkki ohjelman toiminnasta on Turun yliopiston ranskan oppiaineen tarjoama kaksoistutkinto-ohjelma, joka toteutetaan Turun yliopiston, Åbo Akademin ja Nantes Universitén välisenä yhteistyönä (kirjoittaja on itse suorittanut kyseisen kaksoistutkinnon). Ranskan painotus kuitenkin on frankofoniset yhteistyöverkostot. Tässä vaikuttaa taustalla Ranskan osallisuus siirtomaahistoriaan, jonka vaikutukset näkyvät yhä. Painotus näihin frankofonisiin yhteistyöverkostoihin tarjoaa strategisen kanavan kehitysmaiden koulutusjärjestelmien tukemiseen ja ranskankielisen osaamisen vahvistamiseen (Le ministère et la Francophonie, 2025; MESR – France 2030, 2022).

EU:n ohjelmat, kuten Erasmus+ ja Horizon Europe, tarjoavat molemmille maille välineitä osaamisviennin ja yhteistyön syventämiseen. Suomessa ja Ranskassa nämä ohjelmat mahdollistavat paitsi opiskelijaliikkuvuuden myös yhteisten tutkimushankkeiden toteuttamisen, mikä vahvistaa korkeakoulujen kykyä toimia globaalissa osaamisverkostossa (Le programme Erasmus+, 2025; Horizon Europe, 2021; Åsgard Horizon, 2025).

Suomessa esimerkiksi korkeakoulujen vastuullisen kansainvälisyyden ohjelmat korostavat eettistä ja kestävästä yhteistyötä, mikä tukee pitkäjänteisiä kumppanuuksia ja vähentää ristiä, että osaaminen keskittyy vain kaupalliseen hyödyntämiseen (OKM – Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vastuullisen kansainvälisyyden ryhmä, ei pvm.).

Maita vertaillen voidaan havaita, että Suomi hyödyntää joustavaa, oppilaitoskeskeistä mallia, joka mahdollistaa nopean reagoinnin kansainvälisiin tarpeisiin ja innovatiivisten yhteisohjelmien kehittämisen. Ranska puolestaan hyötyy keskitetystä strategisesta koordinoinnista, joka takaa laajan näkyvyyden, standardien yhtenäisyyden ja pitkän aikavälin kumppanuudet. Molemmissa tapauksissa osaamisen vienti ja yhteistyö edellyttävät kuitenkin resurssien kohdentamista, selkeitä tavoitteita ja kykyä sovittaa kansalliset intressit globaalin yhteistyön vaatimuksiin.

Kaiken kaikkiaan korkeakoulutusviennissä on merkittäviä mahdollisuuksia osaamisen, tutkimuksen ja innovaation levittämiseen. Hyödyt syntyvät, kun koulutusvientti yhdistetään kehitysyhteistyöhön, strategiaan kumppanuuksiin ja EU:n tarjoamiin ohjelmiin, mikä luo

pitkäjänteisiä ja kestäviä vaikutuksia sekä suomalaisille että ranskalaisille korkeakouluille ja niiden kansainvälisille yhteistyökumppaneille.

5.3 EU:n rooli tukevana taustatekijänä

EU toimii merkittävänä kehikkona, jonka puitteissa jäsenvaltiot toteuttavat omia kansainvälistymis- ja koulutusvientistrategioitaan. EU ei kuitenkaan määrää suoraan kansallisista koulutusjärjestelmistä, vaan ohjaa niitä niin sanotun pehmeän hallinnan keinoin. Ohjelmat – kuten **Erasmus+**, **Horizon Europe** ja **Education and Training Monitor** – määrittelevät tavoitteita, jotka liittyvät liikkuvuuden lisäämiseen, korkeakoulutuksen houkuttelevuuden vahvistamiseen ja osaamisperustaisen kasvun edistämiseen.

Näiden ohjelmien merkitys on kaksijakoinen: ne tarjoavat taloudellisia ja rakenteellisia resursseja kansainvälistymiselle, mutta samalla ne ohjaavat kansallisia strategioita kohti yhtenäisiä, kilpailukykyä ja mitattavia tuloksia korostavia malleja. Tässä mielessä EU:n ohjaus heijastaa laajempaa uusliberalistista ajattelua, jossa koulutus nähdään osana Euroopan taloudellista kilpailukykystrategiaa (Niukko, 2006; Kallo, 2009).

Sekä Suomen että Ranskan korkeakoulupolitiikka hyödyntää EU:n tarjoamia rakenteita, mutta soveltaa niitä omista lähtökohdistaan käsin. Suomessa EU-ohjelmat tukevat erityisesti vienti- ja innovaatiopolitiikkaa, kun taas Ranskassa niitä hyödynnetään frankofonisen yhteistyön ja kulttuuridiplomatian vahvistamisessa. Näin EU:n puitteet luovat yhteisen toimintaympäristön, mutta jättävät tilaa kansallisille tulkinnoille ja prioriteeteille.

EU:n roolia voidaan siten pitää ennen kaikkea mahdollistavana: se tarjoaa yhteisiä tavoitteita, rahoitusta ja yhteistyöalustoja, jotka tukevat jäsenmaiden kansainvälistymispyrkimyksiä, mutta samalla se asettaa reunaehdot sille, miten koulutusviennin ja kansainvälisyyden tavoitteita tulkitaan ja toteutetaan kansallisesti.

5.4 Johtopäätökset haasteista ja mahdollisuuksista

Kokonaisuutena voidaan todeta, että kansainvälisen korkeakoulutusviennin haasteet ja mahdollisuudet kietoutuvat tiiviisti yhteen globaalien ohjausmekanismien ja kansallisten tavoitteiden kanssa. Suomen ja Ranskan lähestymistavat heijastavat tätä jännitettä eri tavoin: Suomessa koulutusvientä on vahvasti markkinalähtöistä ja kytkeytyy talous- ja innovaatiopolitiikkaan, kun taas Ranskassa korostuu valtiollinen koordinaatio ja kulttuuridiplomatian painotus.

Molemmissa maissa EU:n ja OECD:n kaltaiset ylikansalliset rakenteet tukevat kehitystä tarjoamalla rahoitusta, vertailupohjia ja strategisia tavoitteita. Samalla ne kuitenkin lisäävät painetta mukautua kilpailukykyä ja tehokkuutta korostaviin toimintamalleihin. Tämä luo haasteen, joka liittyy koulutuksen kaksinaiseen rooliin: sen on oltava yhtä aikaa taloudellisesti kannattavaa ja sivistyksellisesti vastuullista.

Näin ollen korkeakoulutusviennin tulevaisuus rakentuu jatkuvassa tasapainottelussa globaalien vaatimusten ja kansallisten erityispiirteiden välillä. Sekä Suomen että Ranskan kohdalla onnistuminen riippuu siitä, miten koulutuspolitiikka kykenee sovittamaan yhteen taloudelliset tavoitteet, kulttuurisen identiteetin ja koulutuksen yhteiskunnallisen tehtävän.

6 Pohdinta

Tässä luvussa syvennytään tutkimustuloksiin ja tarkastellaan niitä globalisaation, uusliberalismin ja globalisaation näkökulmista. Tavoitteena on tulkita, millaisia merkityksiä Suomen ja Ranskan kansainvälistymisstrategiat antavat korkeakoulutuksen roolille ja millaisia jännitteitä ne paljastavat taloudellisten, kulttuuristen ja yhteiskunnallisten tavoitteiden välillä. Lisäksi luvussa pohditaan tulosten merkitystä suhteessa tutkimuskysymyksiin ja aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen.

Tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastaamaan vertailemalla kansallisia strategiadokumentteja ja -ohjelmia. Teoreettinen viitekehys rakennettiin aiemman tutkimuskirjallisuuden varaan. Dokumenttien ja ohjelmien vertailu toi näkyviin sen, että Suomi rakentaa strategiansa pitkälti uusliberalistiselle talouslogiikalle, jossa koulutus on vientituote ja osa kansallista brändiä. Ranska puolestaan kytkee kansainvälistymisen ulkopoliittikkaan, frankofoniseen yhteistyöhön ja kulttuuriseen pehmeään valtaan. Tuloksista on siten tunnistettavissa sekä selkeitä eroja että osittaisia yhtymäkohtia. Toisaalta ranskalainen lähestymistapa painottaa kansainvälistymistä osana kulttuuripoliittikkaa ja frankofonisen maailman vahvistamista (Kesler & Rolland 2021, s. 5–6). Ranskan koulutusjärjestelmä pyrkii edistämään monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta osana kansainvälisiä koulutusohjelmiaan, mikä osoittaa, että kansainvälistymisen motiivit ja keinot vaihtelevat konteksteittain. Tämä korostaa myös koulutusviennin ja kansainvälistymisen käsitteellistä eroa: koulutusvientti kytkeytyy usein markkinalähtöiseen logiikkaan, kun taas kansainvälistyminen voi nojata myös yhteistyöhön ja yhteisvastuuseen. Yhtäläisyyksiä löytyi esimerkiksi EU:n ja OECD:n ohjauskehyksissä, joita molemmat maat hyödyntävät, mutta eroja näkyi kaupallistamisen asteessa, hallintorakenteissa ja kielipoliittikassa.

Taulukko 2 Tutkimuskysymyksiin perustuva yhteenveto vertailusta

Tutkimuskysymys	Keskeiset havainnot
<p>1. Millaisia koulutusvienti- ja kansainvälistymisstrategioita Suomi ja Ranska noudattavat korkeakoulutuksessa?</p>	<p>Suomi: markkinalähtöinen, uusliberalistinen ja verkostomainen malli, jossa koulutus nähdään vientituotteena ja kilpailukytekijänä.</p> <p>Ranska: valtiokeskeinen, kulttuuripoliittinen ja frankofoninen malli,</p>

	jossa koulutus toimii pehmeän vallan ja diplomatian välineenä.
2. Millaisia yhtäläisyyksiä ja eroja on Suomen ja Ranskan lähestymistavoissa korkeakoulutuksen kansainvälistämisessä?	<p>Yhtäläisyyksiä: EU- ja OECD-kehykset, houkuttelevuuden ja liikkuvuuden tavoittelu.</p> <p>Eroja: hallintorakenne (Suomessa hajautettu, Ranskassa keskitetty), kaupallistamisen aste, kielipolitiikka.</p>
3. Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia korkeakoulutusvienti tuo mukanaan näissä maissa?	<p>Suomi: markkinalogiikan vaikutus akateemiseen autonomiaan ja sivistystehtävään.</p> <p>Ranska: frankofonisen painotuksen rajallisuus globaalissa englanninkielisessä kontekstissa.</p> <p>Molemmille: mahdollisuudet kansainväliseen näkyvyyteen, osaamisvientiin ja strategiseen yhteistyöhön.</p>

Tulosten merkitys konkretisoituu siinä, että ne paljastavat kansallisten ratkaisujen taustatekijöitä. Suomi on valinnut markkinaehtoisena lähestymistavan osittain siksi, että pienelle kielialueelle on ollut välttämätöntä tarjota englanninkielisiä ohjelmia ja hakea taloudellista hyötyä koulutusosaamisesta. Suomessa koulutusviennin edistämiseen on osallistunut valtiollisia toimijoita, kuten Business Finland, joka tarjoaa rahoitusta ja vientivalmennusta korkeakouluille. Tämä institutionalisoitu tuki osoittaa, että koulutus nähdään strategisena vientialana, jonka potentiaali on taloudellisesti hyödynnettävissä (Delahunty et al. 2018, s. 26–28). Ranska puolestaan on sitonut strategiansa nimenomaan kieleen ja kulttuuriin. Tämä johtuu siitä, että Ranskan historiallinen asema frankofonisessa maailmassa luo luonnollisen perustan tällaiselle orientaatiolle. Näin ollen strategiset erot eivät ole sattumanvaraisia, vaan ne heijastavat kummankin maan historiallisia, institutionaalisia ja poliittisia erityispiirteitä.

Teoreettisen viitekehyksen valossa voidaan huomata, että sekä globalisaatio että uusliberalismi vaikuttavat ratkaisevasti siihen, miten koulutusviennistä puhutaan ja millaisia tavoitteita sille asetetaan. Suomessa koulutuksen markkinalogiikkaa voidaan tulkita uusliberalistisen hallinnan välineenä, jossa koulutus nähdään investointina kilpailukykyyn. Ranskan malli puolestaan ilmentää glocalisaatiota: se yhdistää globaalit tavoitteet, kuten korkeakoulutuksen houkuttelevuuden ja opiskelijaliikkuvuuden, kansalliseen kulttuuriseen erityisyyteen. Myös ylikansallisen ohjauksen ja politiikan siirron näkökulmasta molemmat maat osoittavat, että vaikka kansainväliset ohjelmat, kuten Erasmus+ ja OECD:n mittaristot, luovat yhteisiä puitteita, kansalliset strategiat muuntavat niitä omiin tarpeisiinsa. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että koulutusvientä ei ole universaali ilmiö, vaan se saa aina erilaisia muotoja paikallisissa konteksteissa.

Pohdittavaksi jää, millaisia seurauksia näillä lähestymistavoilla on tulevaisuudessa. On mahdollista, että Suomen koulutusviennin painottuminen taloudellisiin hyötyihin altistaa korkeakoulut ulkoisille markkinapaineille ja kaventaa akateemisen autonomian tilaa. Ranskan strategia voi puolestaan ylläpitää vahvaa kieli- ja kulttuurisidonnaisuutta, mutta samalla se rajoittaa houkuttelevuutta englanninkielisillä markkinoilla. Näin ollen kumpikaan malli ei ole yksiselitteisesti toista parempi, vaan niiden vahvuudet ja heikkoudet rakentuvat suhteessa kontekstiin, tavoitteisiin ja globaaleihin muutoksiin. Koulutusviennissä on aina läsnä jännite globaalien standardien ja paikallisen erityisyyden välillä. Suomelle keskeinen haaste on säilyttää koulutuksen arvopohjainen ja sivistyksellinen tehtävä markkinaohjautuvuuden vahvistuessa, kun taas Ranskalle ratkaisevaa on, miten sen frankofoninen strategia voi säilyttää merkityksensä englanninkielisen akateemisen maailman rinnalla.

Pohdinnan perusteella Suomen ja Ranskan strategiat osoittavat, että koulutusviennin ja kansainvälistymisen politiikat eivät ainoastaan reagoi globaaleihin trendeihin, vaan ne myös muokkaavat niitä. Koulutus toimii näin paitsi taloudellisen kilpailun myös kulttuurisen neuvottelun kenttänä, jossa kansalliset arvot, kieli ja identiteetti saavat uusia merkityksiä globalisoituneessa maailmassa.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli vertailla Suomen ja Ranskan korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategioita ja koulutusviennin muotoja. Vertailu osoitti, että vaikka molemmat maat tavoittelevat kansainvälistä houkuttelevuutta ja osaamisperustaista kasvua, niiden lähestymistavat ja arvopohjat eroavat merkittävästi.

Ensimmäinen tutkimuskysymys koski sitä, millaisia strategioita maat noudattavat. Suomen malli rakentuu uusliberalistiselle kilpailukyky politiikalle, jossa koulutus nähdään vientituotteena ja osana kansallista brändiä. Ranska puolestaan nojaa kulttuuridiplomatian ja frankofonisen yhteistyön perinteeseen, jossa koulutus toimii valtion pehmeän vallan välineenä. **Toinen tutkimuskysymys** toi esiin, että molemmat hyödyntävät samoja ylikansallisia kehyksiä (EU, OECD), mutta soveltavat niitä eri tavoin: Suomessa hallinto on hajautettu ja markkinaehtoinen, Ranskassa keskitetty ja valtiollisesti ohjattu. **Kolmas tutkimuskysymys** paljasti, että Suomen haasteena on markkinalogiikan vaikutus akateemiseen autonomiaan, kun taas Ranskalla haasteena on frankofonisen painotuksen rajallisuus globaalissa englanninkielisessä ympäristössä. Molemmille avautuu kuitenkin merkittäviä mahdollisuuksia kansainväliseen näkyvyyteen, verkostoyhteistyöhön ja osaamisvientiin.

Teoreettisesti tulokset vahvistavat käsitystä, että globalisaatio, uusliberalismi ja glocalisaatio muokkaavat kansallisia koulutusstrategioita eri tavoin. Uusliberalismi näkyy erityisesti Suomen mallissa, jossa markkinalähtöisyys on vahvistunut, kun taas Ranska edustaa glocalisaation logiikkaa, eli se sovittaa globaalit tavoitteet omaan kielelliseen ja kulttuuriseen viitekehykseensä. Kansainvälistyminen on siten jatkuvaa neuvottelua globaalien paineiden ja kansallisten arvojen välillä.

Tutkimus avaa myös jatkotutkimuksen mahdollisuuksia. Jatkossa olisi mielenkiintoista tarkastella, miten korkeakoulut itse kokevat kansallisten strategioiden vaikutukset toimintaansa ja autonomiaan. Lisäksi vertaileva analyysi esimerkiksi Alankomaiden, Kanadan tai Australian kaltaisten maiden kanssa voisi syventää ymmärrystä koulutusviennin erilaisista hallintamalleista ja vaikutusmekanismeista. Nämä maat nimittäin tarjoavat mielenkiintoisen vastaparin Suomen ja Ranskan malleille sekä täydentävät vertailuasemaa. Australia ja Kanada ovat tehneet korkeakoulutuksen kansainvälistymisestä taloudellisesti integroidun vientisektorin, jossa koulutus nähdään paitsi osaamisvientinä myös maahanmuuttopolitiikan

ja pehmeän vallan välineenä. Näitä maita tutkimalla voitaisiin saada lisäymmärrystä siitä, millaisia seurauksia markkinalähtöinen ja maksullinen koulutusmalli voi tuottaa korkeakoulutuksen saavutettavuudelle ja laadulle. Alankomaat puolestaan toimii kiinnostavana vertailukohtana Suomelle, sillä se on pieni, korkeasti koulutettu EU-maa, joka hyödyntää laajasti englanninkielistä opetustarjontaa ja EU:n koulutusohjelmia houkuttelevuuden lisäämiseksi. Näiden maiden tarkastelu mahdollistaisi teoreettisen viitekehyksen syventämisen erityisesti globalisaation, uusliberalismin ja globalisaation näkökulmista. Samalla se auttaisi arvioimaan, missä määrin kansainvälistymisen taloudelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tavoitteet voidaan sovittaa yhteen kestävän ja vastuullisen koulutuspolitiikan puitteissa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että Suomen ja Ranskan kansainvälistymisstrategiat heijastavat erilaisia käsityksiä koulutuksen yhteiskunnallisesta roolista. Koulutus toimii yhtä aikaa taloudellisen kilpailun, kulttuurisen identiteetin ja globaalin vaikuttamisen välineenä. Näin ollen koulutus ei ole vain vientituote tai diplomatian väline, vaan osa laajempaa poliittista ja kulttuurista itseymmärrystä siitä, miten valtiot määrittävät paikkansa maailmassa.

Lähteet

- Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3–4), 290–305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
- Delahunty, D., Phusavat, K., Kess, P., Kropsu-Vehkapera, H., & Hidayanto, A. N. (2018). Globalisation and education: Case demonstration and lessons learned from Finland’s education export. *Int. J. Management in Education*, Vol. 12(1), 25–42.
- Eksymä, P., Hokkanen, L., Ilvesviita, S., Jurkko, K., Kananen, M., Luukkonen, M., ... & Viherkari, A. (2020). *Koulutusviennin käsikirja*.
- European Parliament: Directorate-General for Internal Policies of the Union, Centre for Higher Education Internationalisation (CHEI), European Association for International Education (EAIE), International Association of Universities (IAU), Egron-Polak, E., Howard, L., de Wit, H., & Hunter, F. (2015). *Internationalisation of higher education*, European Parliament. <https://data.europa.eu/doi/10.2861/444393>
- Grek, S. (2009). Governing by numbers: the PISA ‘effect’ in Europe. *Journal of Education Policy*, 24(1), 23–37. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/02680930802412669>
- Home | Education Finland. (ei pvm.). Noudettu 7. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.educationfinland.fi/>
- Houssaye, J. (2006). Pédagogies: Import-export. *Revue française de pédagogie*, 155, 83–93. <https://doi.org/10.4000/rfp.240>
- Hugonnier, B. (2006). L’internationalisation de l’éducation supérieure: Conséquences pour le monde et pour la France: *Revue d’économie politique*, Vol. 116(6), 797–806. <https://doi.org/10.3917/redp.166.0797>
- Juusola, H. (2020). *Perspectives on Quality of Higher Education in the Context of Finnish Education Export* (Doctoral dissertation, Tampere University).
- Kallo, J. (2009). *OECD education policy: A comparative and historical study focusing on the thematic reviews of tertiary education*. Turun yliopisto.
- Kauko, J., Silvennoinen, H. & Varjo, J. (2021). *Johdanto: Koulutuspolitiikka tutkimuskenttänä*. Teoksessa: Varjo, J. Kauko, J. & Silvennoinen, H. (toim.). 2021. *Koulutuksen politiikat*. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuskeskus. Kasvatustieteiden tutkimuksia 83. Suomen kasvatustieteellisen seura.
- Kesler, S., & Rolland, D. (2021). La France et l’internationalisation de l’enseignement: *Administration & Éducation*, N° 170(2), 5–9. <https://doi.org/10.3917/admed.170.0005>

- Knight, J. (2003). Updated definition of internationalization. *International higher education*, (33).
- Knight, J. (2015). Updated Definition of Internationalization. *International Higher Education*, 33. <https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>
- Koulutusvienti on taloudellisesti merkittävää toimintaa – kasvava ala on jo arvoltaan lähes miljardi euroa | Opetushallitus.* (20.10.2022). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/koulutusvienti-taloudellisesti-merkittavaa-toimintaa-kasvava-ala-jo-arvoltaan-lahes>
- Kuortti, K. (2025). Repurposing public education: Governmental rationality of education export in Finland through public education problematisations. *Journal of Education Policy*, 40(3), 376–398. <https://doi.org/10.1080/02680939.2024.2358143>
- Les missions de Campus France | *Campus France*. Noudettu 28. heinäkuuta 2025, osoitteesta <https://www.campusfrance.org/fr/les-missions-de-campus-france>
- Marginson, S. and M. van der Wende (2007). Globalisation and Higher Education. OECD Education Working Papers, No. 8, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/173831738240>
- Marginson, S. (2023). Limitations of the leading definition of ‘internationalisation’ of higher education: is the idea wrong or is the fault in reality? *Globalisation, Societies and Education*, 1–20. <https://doi.org/10.1080/14767724.2023.2264223>
- Niukko, S. (2006). "Yhteistyötä ilman riskejä"? OECD:n rooli Suomen koulutuspolitiikassa. Tampereen yliopisto.
- Olssen, M., & Peters, M. A. (2005). Neoliberalism, higher education and the knowledge economy: from the free market to knowledge capitalism. *Journal of Education Policy*, 20(3), 313–345. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1080/02680930500108718>
- PISA 2022—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö.* (18.6.2024). Noudettu 3. elokuuta 2025, osoitteesta <https://okm.fi/pisa-2022>
- Steger, M. B. (2020). *Globalization: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Robertson, S. L., & Dale, R. (2013). The social justice implications of privatisation in education governance frameworks: A relational account. *Oxford Review of Education*, 39(4), 426–445. <https://doi.org/10.1080/03054985.2013.820465>
- Steiner-Khamsi, G. (2025). *Traveling Reforms from a Comparative, Transnational, and Global Perspective*. Teoksessa: *Time in Education Policy Transfer*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-82524-8_1

- Strategiamme | *Aalto-yliopisto*. (ei pvm.). Noudettu 7. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.aalto.fi/fi/strategiamme>
- Suomen Pisa-menestys romahti: Lukutaidossa suurempi muutos kuin koskaan aiemmin | *Kotimaa* | *Yle*. (5.12.2023). Noudettu 3. elokuuta 2025, osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20063393>
- Thrupp, M., Seppänen, P., Kauko, J., & Kosunen, S. (Toim.). (2023). *Finland's Famous Education System: Unvarnished Insights into Finnish Schooling*. Springer Nature Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-19-8241-5>
- Tikly, L. (2004). Education and the new imperialism. *Comparative Education*, 40(2), 173–198. <https://doi.org/10.1080/0305006042000231347>
- Tounta, D. (2022). Cultural Diplomacy: The Case of France. *HAPSc Policy Briefs Series*, 3(1), 139–149. <https://doi.org/10.12681/hapscpbs.31003>
- Turun yliopiston strategia | *Turun yliopisto*. (ei pvm.). Noudettu 7. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/strategia>
- Väyrynen, R. (1999). Globalisaatio ja yhteiskuntapolitiikka Suomessa. *Suomen itsenäisyyden juhlarahasto*.

Liitteet

Liite 1

Agence nationale de la recherche (ANR) – Rahoittaa ja tukee tutkimushankkeita Ranskassa, erityisesti tieteellisen innovaation ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön edistämiseksi.

Agence universitaire de la Francophonie (AUF) – Tukee ranskankielisten yliopistojen verkostoitumista, tutkimusyhteistyötä ja koulutusohjelmien kehittämistä.

Collège Enseignement supérieur, recherche et innovation (CESRI) – IGÉSR-tarkastusviraston osasto, joka vastaa mm. korkeakoulujen tutkimuslaitosten tukemisesta toiminnan, tasa-arvon ja innovoinnin parantamiseksi. Asiantuntijaryhmä, joka neuvoo koulutuksesta ja tutkimuksesta vastaavia ministereitä.

Euroopan unioni (EU) – Kehittää ja rahoittaa jäsenmaiden koulutusyhteistyötä, esimerkiksi Erasmus+ -ohjelman kautta.

Eurooppalainen korkeakoulutusalue (EHEA) – Edistää eurooppalaisten korkeakoulujen harmonisaatiota, tutkintojen vertailtavuutta ja liikkuvuutta.

Inspection générale de l'éducation, du sport et de la recherche (IGÉSR) – Valvoo ja arvioi Ranskan koulutus-, liikunta- ja tutkimusjärjestelmien laatua ja hallintoa.

Ministère de l'Éducation nationale, de la Jeunesse et des Sports (MENJS) – Vastaa perus- ja toisen asteen koulutuksesta, nuorisotyöstä ja liikunnasta Ranskassa.

Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (MEAE) – Vastaa Ranskan ulkopolitiikasta ja kansainvälisestä koulutus- ja kulttuuriyhteistyöstä.

Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (MESR) – Vastaa Ranskan korkeakoulu- ja tutkimuspolitiikasta sekä kansainvälistymisen ohjauksesta.

Opetushallitus (OPH) – Vastaa koulutusviennin edistämisestä ja koulutuspalveluiden kehittämisestä Suomessa. OPH myös koordinoi Education Finland -ohjelmaa ja julkaisee ohjelmadokumentteja ja tilastoja.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) – Vastaa Suomen korkeakoulu- ja tutkimuspolitiikasta sekä kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen kehittämisestä.

Organisation Internationale de la Francophonie (OIF) – Edistää ranskankielistä koulutusta, kulttuuria ja kansainvälistä yhteistyötä frankofonisissa maissa.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) – Tuottaa tutkimusta ja suosituksia jäsenmaiden koulutuspolitiikan tukemiseksi ja kansainvälisen vertailun mahdollistamiseksi.

Aineisto

Suomi

Educa fair 2025 | *Education Finland*. (ei pvm.). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.educationfinland.fi/news-events/educa-fair-2025>

Skantsi, J. (2024). *EF Ohjelmadokumentti vuosille 2024–2027* | *Opetushallitus*. Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/EF%20Ohjelmadokumentti_05-2024.pdf

Home | *Education Finland*. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.educationfinland.fi/>

Home—Finland2030. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.finland2030.fi/>

Kansainvälisyysohjelma ja globaaliverkostot—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2020).

Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://okm.fi/kansainvalisyysohjelma-ja-gloaaliverkostot>

Kansainvälisyys—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (ei pvm.). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://okm.fi/kansainvalisyys>

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vastuullisen kansainvälisyyden ryhmä—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (ei pvm.). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM061%3A00%2F2024>

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024).

Noudettu 28. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM087%3A00%2F2024>

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vastuullisen kansainvälisyyden ryhmä—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2016). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM061%3A00%2F2024>

KV-linjaukset 2017-2025—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2016). Noudettu 22.

elokuuta 2025, osoitteesta <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM001%3A00%2F2018>

OECD (2025), *OECD Economic Surveys: Finland 2025*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/985d0555-en>.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan strategiat, ohjelmat ja linjaukset—OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö. (ei pvm.). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://okm.fi/strategiat-ja-linjaukset>

Opetushallitus - Education Finland -ohjelman jäsenorganisaatioiden koulutusvienti jatko kasvuun. (2024). <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2024/education-finland-ohjelman-jasenorganisaatioiden-koulutusvienti-jatkoi-kasvuun>

Opetushallitus - Education Finland -ohjelman jäsenorganisaatioiden koulutusvienti kasvoi 20 %. (2023). <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/education-finland-ohjelman-jasenorganisaatioiden-koulutusvienti-kasvoi-20>

Opetushallitus - Koulutusviennille tiekartta: Suomalaiset toimijat halutaan saada mukaan alan globaaleihin verkostoihin. (2020). <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/koulutusviennille-tiekartta-suomalaiset-toimijat-halutaan-saadamukaan-alaan>

Opetushallitus - Suomalainen koulutusvienti jatko kasvuun. (2025). <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2025/suomalainen-koulutusvienti-jatkoi-kasvuun>

Opetushallitus - Tietoa jäsenyydestä ja jäsenmaksuista. (2021). <https://www.oph.fi/fi/kansainvalisyys/tietoa-jasenyudesta-ja-jasenmaksuista>

Policy and management | Education Finland. (ei pvm.). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.educationfinland.fi/edudev/policy-and-management>

Turun yliopisto mukaan Education Finland -kasvuohjelmaan | Turun yliopisto. (2020). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/turun-yliopisto-mukaan-education-finland-kasvuohjelmaan>

Ranska

Agence universitaire de La Francophonie | UIA Yearbook Profile | Union of International Associations. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://uia.org/s/or/en/1100054269>

Bulletin officiel du Ministère de l'éducation nationale spécial n°8 du 14 mars 2002. (2002).

Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/botexte/sp8020314/MENP0200428A.htm>

Campus France—Chiffres-clés 2025 | Campus France—Chiffres clés. (2025). Noudettu 22.

elokuuta 2025, osoitteesta <https://chiffrescles2025.campusfrance.org/>

Campus France. (2024). *Les missions de Campus France* [Verkkosivu]. Agence française pour la promotion de l'enseignement supérieur, l'accueil et la mobilité internationale.

Noudettu 22.8.2025, osoitteesta <https://www.campusfrance.org/fr/les-missions-de-campus-france>

Collège Enseignement supérieur, recherche et innovation de l'IGÉSR | Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. (2025). Noudettu 22.

elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.education.gouv.fr/college-enseignement-superieur-recherche-et-innovation-de-l-igesr-9875>

Education – France is launching a new international strategy on basic education (2024-2028)—Ministry for Europe and Foreign Affairs. (2024). Noudettu 22. elokuuta 2025,

osoitteesta <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/priority-sectors/education-and-professional-training/article/education-france-is-launching-a-new-international-strategy-on-basic-education>

Europe et international | Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. (ei pvm.). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/europe-et-international-41486>

Foster soil education across society | Horizon-europe.gouv.fr. (2022). Noudettu 22. elokuuta

2025, osoitteesta <https://www.horizon-europe.gouv.fr/foster-soil-education-across-society-30593>

Fostering the consolidation of European science diplomacy | Horizon-europe.gouv.fr. (2025).

Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.horizon-europe.gouv.fr/fostering-consolidation-european-science-diplomacy-40077>

France 2030: 66 premiers lauréats pour l'appel à manifestation d'intérêt "compétences et métiers d'avenir" (CMA) | Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. (2022). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/france-2030-66-premiers-laureats-pour-l-appel-manifestation-d-interet-competences-et-metiers-d-342301>

French research institutions told to do better in second half of Horizon Europe | *Science|Business*. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://sciencebusiness.net/r-d-funding/horizon-europe/french-research-institutions-told-do-better-second-half-horizon-europe>

Horizon Europe | *enseignementsup-recherche.gouv.fr*. (2021). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/horizon-europe-49982>

La diplomatie étudiante au coeur de la stratégie internationale de la France | *Campus France*. (2018). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://chine.campusfrance.org/fr/Diplomatie-etudiante-cooperation-universitaire-kit-presse>

La mobilité étudiante sortante: Des signes de redynamisation. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://chiffrescles2025.campusfrance.org/la-mobilite-etudiante-sortante>

Le ministère et la Francophonie | *Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche*. (2025). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/le-ministere-et-la-francophonie-12401>

Le ministère et le Conseil de l'Europe | *Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche*. (2021). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta <https://www.education.gouv.fr/le-ministere-et-le-conseil-de-l-europe-2063>

Le ministère et l'OCDE | *Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche*. (2025). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/le-ministere-et-l-ocde-2048>

Le ministère et l'UNESCO | *Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche*. (2025). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/le-ministere-et-l-unesco-2948>

Le programme Erasmus+ | *Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche*. (2025). Noudettu 14. toukokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/le-programme-erasmus-9890>

Ministère de l'Éducation nationale, de la Jeunesse et des Sports. (2021). *Note de service n° MENC2136174N : Stratégie nationale pour l'accueil des étudiants internationaux* [Bulletin officiel n°48]. Noudettu 22.8.2025 osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/bo/21/Hebdo48/MENC2136174N.htm>

Organisation | Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. (2014). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/bo/14/Hebdo9/MENA1330827D.htm>

Positionnement de la France à mi-parcours d'Horizon Europe | Horizon-europe.gouv.fr. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta [https://www.horizon-](https://www.horizon-europe.gouv.fr/positionnement-de-la-france-mi-parcours-d-horizon-europe-38677)

[europe.gouv.fr/positionnement-de-la-france-mi-parcours-d-horizon-europe-38677](https://www.horizon-europe.gouv.fr/positionnement-de-la-france-mi-parcours-d-horizon-europe-38677)

Recommandations stratégiques | Campus France. (2023). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta [https://rapportactivite2023.campusfrance.org/panorama/recommandations-](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/panorama/recommandations-strategiques)
[strategiques](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/panorama/recommandations-strategiques)

Stratégies de développement de la mobilité internationale des étudiants et attractivité de l'enseignement supérieur français | Ministère de l'Education Nationale, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche. (2004). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta

<https://www.education.gouv.fr/stategies-de-developpement-de-la-mobilite-internationale-des-etudiants-et-attractivite-de-l-7826>

Transnational cooperation strategy | ANR. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta [https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/europe-and-international/transnational-cooperation-](https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/europe-and-international/transnational-cooperation-strategy/)
[strategy/](https://anr.fr/en/anrs-role-in-research/europe-and-international/transnational-cooperation-strategy/)

Un nouveau nom pour une meilleure visibilité | Campus France. (2023). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta [https://rapportactivite2023.campusfrance.org/accompagner/un-](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/accompagner/un-nouveau-nom-pour-une-meilleure-visibilite)
[nouveau-nom-pour-une-meilleure-visibilite](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/accompagner/un-nouveau-nom-pour-une-meilleure-visibilite)

Une boussole stratégique | Campus France. (2023). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://rapportactivite2023.campusfrance.org/panorama/une-boussole-strategique>

Valoriser la France académique | Campus France. (2023). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta [https://rapportactivite2023.campusfrance.org/promouvoir-valoriser/valoriser-la-](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/promouvoir-valoriser/valoriser-la-france-academique)
[france-academique](https://rapportactivite2023.campusfrance.org/promouvoir-valoriser/valoriser-la-france-academique)

Warrender, M.F. (2017) *The France Europe 2020 strategy will develop strong research*.
Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.openaccessgovernment.org/france-europe-2020-strategy/36387/>

Webinaari: Eurooppalaisten Horizon Europe ja ERASMUS+ -ohjelmien käyttö ranskalais-suomalaisen tiede- ja korkeakouluyhteistyön vahvistamiseksi—Institut français. (2024).
Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.france.fi/tiede-ja-korkeakoulu/webinaari-eurooppalaisten-horizon-europe-ja-erasmus-ohjelmien-kaytto-ranskalais-suomalaisen-tiede-ja-korkeakouluyhteistyon-vahvistamiseksi/>

Åsgard Horizon—Institut français de la Norvège. (2025). Noudettu 22. elokuuta 2025, osoitteesta <https://www.france.no/science-et-recherche/programmes-de-cooperation/asgard-horizon/>